

tekst brengen, en zeggen, moogt gij nu niet hopen op den name van den Heere Jezus?

Dat zijn dan onze vier stukken: eerst, geen een is er, die God genade geeft, of hij wordt aan zichzelf bekend gemaakt. Dan, wat God dan doet. Dan, wat werkingen heeft **zoo** een daarover? Dan zulke gekrookte rietjes zal de Heere niet breken, ze moeten naar Hem toe.

1. Wat het eerste aangaat, niemand kan tot genade komen, zonder aan zichzelf ontdekt te wezen.

1, Eerst, daar ligt het duidelijk bevel, daar dispenseer ik niemand van, zegt God. Jer. **III**: 13, Alleen kent uwe ongerechtigheid, dat gij tegen den Heere uwen God hebt overtreden. Jer. **II**: 23. Ziet uwen weg in het dal, gij **ligte** snelle kemelinne, kent wat gij gedaan hebt. Daar ontslaat de Heere niemand van, noch koning, noch bedelaar, noch predikant, noch lidmaat; dat is mijn last en bevel, zegt Hij, daar Ik nooit van wijken zal.

2, Daarom kan niemand anders tot genade komen als langs dien weg van aan zichzelf ontdekt te worden, omdat God in zijn gansche Woord den toestand van een verloren schepseltje beschrijft en ontdekt; geheel de Bijbel is er bijna mede vervuld, wat een hatelijk **en** walgelijk schepsel de mensch is. Om een plaats uit velen te geven, **zoo** ziet **Ezech. XVI**: 1-16. Uw vader is een Arnorieter en uwe moeder eene Hethitische; gij waart als een weggeworpen kind in uwen bloede; daar laagst gij vertreden op den velde; geen ooge had medelijden met **u**. Wij zijn wel **wat** schoons; wat zijn we **leelijke** menschen van **nature**!

3. Behalve dat, God neemt het zeer kwalijk, als men **zich-zelfen** niet en kent. Openb. **III**: 17, Gij weet niet dat gij zijt jammerlijk, arm, ellendig, blind en naakt, en alles dings gebrek hebbende 12 Cor. **XIII**: 5, Kent gij dan **uzelfen** niet? Wat mensch moet gij dan wezen, dat ge **zoo** een vreemdeling van uzelfen zijt, zegt Paulus.

4. Doet er bij de zucht, die de Heere Jezus getoond heeft. De Zaligmaker, Luc. **XIX**: 42, staat daar met tranen op zijne wangen voor Jeruzalem : och! of gij ook bekendet, ook nog in dezen nwen dag, en wist wat tot uwen vrede dient! maar nu is het verborgen voor uwe **oogen**! Joh. **IX**: 41, Och of gij blind waart, maar nu zegt gij, wij zien, **zoo** blijft dan uwe zonde, en gij zult in uwe zonde sterven. En Ps. **LXXXI**: 14, zegt God: Och! dat dit Mijn volk naar Mij gehoord **hadde**, en een harte **hadde** om zichzelf en Mij te kennen! Deut. **V**: 29, Och ! dat zij zulk een hart hadden,

om Mij te **vreezen**, ende Mijne geboden t' allen dage te onderhouden !

5. Geheel de bediening van den levenden God gaat **daarmede** gepaard, het werk van den Geest is daartoe gericht, om een mensch aan zichzelf te ontdekken. Joh. XVI : 8, 9, de Geest, als die zou komen, die zou de wereld overtuigen van zonde; en als Hij komt, **zoo** komt Hij als een licht in 't harte; al wat openbaar maakt, **dat** is licht, Eph. V : 13. De Geest maakt dat een mensch naar zichzelf gaat zien; en wat zegt de Geest dan? Wat mag ik mij met die buitendingen **zoo** ophouden, laat ik in **mijzelfs** eindigen. Gal. VI : 4, Een iegelijk beproeve zijn zelfs werk, ziende op zichzelf. Het Woord zegt, richt een vierschaar op in uzelfen, hoe zijt gij in die predikatie geweest ? en hoe in die ? hoort ge en bemerkt ge het voor **uzelfen** of niet?

6. Ten laatste, geen een is er, die God tot genade brengt, of Hij ontdekt ze aan zichzelf, van Adam af heeft God die methode gehouden door al de eeuwen heen, en dat zal **zoo** blijven tot den laatsten dag van de wereld ; dan zal God nog eens de **goddeloozen** aan zichzelf bekend maken, en dan zal Hij ze verwijzen ten eeuwige **vure**. Komt een Manasse tot genade, God brengt hem tot **zichzelfen**: wat ben ik een monster zegt hij, hoe schreide hij ! 2 Chron, XXXIII : 12, 13. Bezie den verloren Zoon, Luc. XV, den tollenaar, Luc. XVIII, die drieduizend, Hand, II, en den stokbewaarder, Hand. XVI. Wij kennen er geen een in den Bijbel van die tot genade gekomen zijn, of ze kennen dat, Jer. XXXI : 19, Toen ik bekeerd wierd, ben ik aan mijzelfen bekend gemaakt, en ik hebbe berouw gehad en ik klopte op de heupe. God doet met ons te veranderen gelijk Hij deed met Nebwcadnezar; teneinde nu van zeven tijden kwam ik tot mijzelfen, zegt hij, en mijn verstand kwam weder in mij, Dan. IV : 34. Als God een mensch veranderd heeft, kan hij zeggen: ik **gedenke** een eertijds, en een nu; wat ik eertijds was, en nu geworden ben, 1 Cor. VI: 11. Eph. V: 8. 1 Tim. I: 12-14. Wat was ik eertijds, **zeide** Paulus? Naomi kwam eens leeg weer, ze dacht aan haar vorigen en aan haar tegenwoordigen toestand. Job was voorheen in een paradijs van eere, en daarna zat hij op een hoop van ellende; hij gedacht zijn voortijds en zijn nu. De Schenker, Gen. XLI: 9, Ik **gedenke** heden aan mijne zonden. **Zoo** is het ook, daar komt niemand tot genade, of hij wordt tot kennisse van zichzelf gebracht. Nu ziet ge het eerste klaar; daar is niemand uit den natuurstaat tot den genadestaat gekomen, of God brengt hem tot **z i c h z e l f e n**.

II. Nu volgt het tweede: nu wat doet God, of hoe gaat dat toe, wat ontmoet zoo een mensche, die tot zichzelf gebracht wordt? Let er eens op.

1. God de Heere, werkende door Zijn Geest, die brengt hem voor het oog, gij zijt niet altijd zoo geweest; als ze zichzelfs dan eens bezien, och neen, Heere! zeggen ze. En wat dan, zegt God, hoe waart gij? Wat had ik eene kroon op mijn hoofd! wat had ik een licht in mijn verstand! een heiligheid in mijn hart! een sieraad in mijn wandel! ik was zoo recht, toen Gij mij maakte; ik leefde in vrede met U; in mijn Hoofd verkeerde ik zoo familair met U; al wat dat er was, daar had ik eigendom aan; ik was als een morgenster, als een zon des dageraads, ik kon God loven en prijzen; was ik staande gebleven, ik had geen dood te vreezen, geen ziekte van binnen, geen kwaad; ik verkeerde in zooveel familairheid, blijdschap en vrede,

2. Dan komt God, en die zegt: dat vindt ge niet meer: och neen, Heere! zeggen ze. Zijt ge dan veranderd? zegt God. Ach ja, Heere! zeggen ze, van beter tot erger; mijn God, hoe weegt dat op mijn harte, dat ik zoo schandelijk, zou moedwillig, zoo onredelijk, zoo ondankbaar tegen U gehandeld heb! O God in den hemel, ik ben Uw beeld kwijt, 'ik ben den zegen, het leven en alles kwijt; ik ben tot de uitterste armoede gekomen, hoe dwaas en onwijs ben ik geworden! dat zie ik nu. Moest ik dat God vergelden voor Zijne groote goedheid? Dan kon ik wel eens met God gaan spotten en Hem verachten, dat Hij mij in zulken Hoofd begrepen had, en zeggen, onze Vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en onze tanden zijn stomp geworden! Ezech. XVIII: 2. Zeide ik het niet, ik dacht het. Dan kon ik wel eens zeggen, waarom heeft God mij alzo gemaakt? Rom. IX: 20.

3. Dan zegt God, hoe zijt ge nu van nature? Och God, ik ben nu aardsch, natuurlijk, duivelsch; nu heb ik een aard van een adderen-gebroedsel; ik ben nu van nature een hater en een vijand Gods, een wederspannige tegen U; ik schrik voor U; ik kan aan U niet denken; ik doe moeite om U uit mijne gedachten te stellen, en om er wat anders in te stellen, opdat er van U niet in zou komen; de zonde is bovenmate zondigende in mij, en daar woont niets goeds in mij; ik ben als een Moor. Zijt gijlieden Mij niet als de kinderen der Mooren? zegt God, Amos IX: 7.

4. Ja in den aard zoo zijnde, hoe zijt ge nu in de uitwerking? zegt God. Die is zoo schrikkelijk, die is naar den aard; onwijs, dwalende, in menigerlei begeerlijkheid levende, tot alle goed werk ondeugend, ja onbekwaam tot eenig goed; dood in zonden en mis-

daden, onmachtig, onwillig, vijandig tegen God. De nature wordt door al de daden openbaar; ze loopen tegen God aan, met hun dikke en hoogverhevene schilden, Job XV: 26. In hun gedachten, in hun doen, in hun wil, in hun oogmerken, in alles moeten ze zeggen, toon ik den afkeer die ik van U heb; daarom, dat het bedenken des vleesches vijandschap is tegen God, Rom. VIII: 7. Wijs ben ik om kwaad te doen, maar goed te doen en weet ik niet, Jer. IV: 22. En dan ben ik blijde, als ik kwaad gedaan hebbe, Spr. 11: 14. Ik stelle mijne eere en heerlijkheid in mijne schande, Phil. III: 19. Ach Heere ! als Gij mij geslagen hebt, dan kan ik het niet dragen; als Gij mij bezocht met kruis, wat ging mijn harte aan? ik zou wel gevloekt hebben op God, en gezegd, de weg des Heeren is niet recht, Ezech. XVIII: 25. Sloegt Gij mij, ik en voelde geen pijn, ik en vernederde mij niet, Jer. V: 3. Zegende Gij mij, ik verdartelde er onder; de schepsels zuchteden tegen mij over het misbruik. Schreeft Gij mij Uwe Wet voor, ik zeide, die is ondragelijk, moet ik zoo leven, wie zal dan zalig worden? moet ik zoo nauw leven, patiëntie, dan wil ik liever verloren gaan. Kwaamt Gij met het liefelijk Evangelium, dat misbruikte ik; ik wilde het al met de genade en met het geloove goed maken, ofschoon ik den duivel diende: Heere! ik keerde U den nek toe; ik beproefde Uwen Geest; wat Geest ? zeide ik; ik wil geen Geest, laat die uit mijn harte blijven, die maakt mij zoo ongerust; en als ik naarheid kreeg, och! zeide ik, ik en wil geen Zaligmaker, ik heb Hem niet van doen, ik heb deugden en gerechtigheid genoeg, ik ben al mooi genoeg,, ik kan noch wil God niet dienen.

5. Als God ze dan vraagt, wiens zijt gij dan? Ik moet het rechtuit zeggen, zeggen ze, de duivel is mijn vader, mijn God, dien ik verkieze, mijn koning, dien ik eere, 2 Cor. IV: 4. Die werkt krachtig in hen, Eph. II: 2. Ik stond onder zijne macht, en ik was weltevreden er mede, Col, I: 13. Ik schrikke, Heere! als ik mijzelf begin te zien ; ik had de wereld zoo lief; ik verkeerde met mijns gelijken ; ik volgde de menigte op de breede paden, langs de wegen des doods en des verderfs ging ik met hoopen; of Gij zeidet: wordt dezer wereld niet gelijkvormig, of ge zult Mijne ontferminge missen, Rom. XII: 2. Ik vraagde er niet naar, en dat ging zoo zijn gang, naar de eeuw dezer wereld wandelde ik en ik had ze lief, Eph. 11: 2. Al zeidet Gij, zoo gij ze liefhebt, Ik zal uw vijand zijn, ik en vroeg daar niet naar, Jac. IV: 4.

6. Nog eens, als ik mijn hart rechtuit zou spreken, ik was niet gaarne bij de vromen, ik had er geen zin in, ik was liever

bij de goddeloozen ; in hun gestoelte, in hun tente en gezelschap was ik te vinden; als ik kon, die zou ik gevorderd hebben, omdat ze goddeloozen waren. Behalve dien 'vollen afkeer, dien' ik had van de godzaligen, moest ik eens komen daar zij waren, ik schrikte er voor; moesten zij komen daar ik was, ik beefde er voor; ik haatte ze, ik lasterde ze, ik achterklapte van hen, ik zeide: ze zijn beroerders, pesten, zeloten.

7. Dan, zegt de Heere, gaat nog al verder, hoe vindt gij u als er een bekeerd wierd? Dat was dan een dien ik belachte en nawees; was er een, die ik kon doen wankelen, ik zou zee en land omgereisd hebben, om hem te stuiten; ik wilde zelfs niet ingaan, en ik belette anderen; ik trok mijn hart wel van mijn eigen kind, en van mijn liefsten vriend, als God hen begon aan hunzelve te ontdekken; als er eens een was, die mij dat zeggen wou, wat God dan doet, als Hij een mensch aan zichzelf ontdekt, dan was ik gruwelijk kwaad, dat kon ik niet dragen, dan kon ik kwalijk tot stilstaan komen. Vielt ge dan niet in, zegt God, als dat gezegd wierd? Och neen! ik was vol groote inbeelding en assurant; ik zal wei in den hemel komen, zeide ik, zoowel als een ander, los en assurant.

8. Wat doet God' dan? Dan doet Hij eene rol naar hun achter toe vliegen met zuchtingen en weeën; zulken groote, lange, breede rolle, als Zach. V: 2, Ellen lang, vol zuchtingen en weeën, Ezech. II: 10, en vul klaagliederen. 't Was of er iemand nevens hen ging, die gedurig zeide: gij zijt vervloekt in al wat gij doet; het is of er iemand naast hen ging, die zeide; het is den mensch gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel, Hebr. IX: 27; zijn leven is als een bloeme des velds, Ps. CIII: 15; ziet ge wel, hoe nabij den dood dat God u brengt, gij wordt ziek, zwak, blind, doof; 't is of er iemand nevens hen ging, en al de donderen van 't Evangelium uitsprak; hoe zult gij ontvlieden, indien gij op zoo groote zaligheid geen acht en neemt, Hebr. II: 3. 't Zal Tyrus en Sidon verdragelijker zijn in den dag des oordeels dan ulieden, Matth. XI: 22. De mannen van Ninevé zullen tegen u opstaan, Luc. XI: 32. Indien iemand den Heere Jezus Christus niet lief en heett, die zij een vervloeking, Maranatha, 1 Cor. XVI: 22. Geloofst gij in Hem niet, Gods toorn is en blijft op u, Joh. III: 36.

9. Nu, hoe zijt gij in uwe overtuigingen geweest? hebben Mijn Woord en Geest uwe consciëntie niet wei eens aangetast? Ja ze, Heere! Hoe vroolijk leefd gij? wat voor nepen en wroegingen voeldt gij? wat deedt gij er mede? Ik wou ze niet weten ; ik smoorde ze ; ik was kwaad, als iemand er van sprak; ik was zelfs

kwaad, dat ik **zoo** zwak was, dat ik mij in mijne benauwdheid uitliet; ik zou wel naar menschen van een dwalende religie gegaan hebben, om gepleisterd te worden met **looze** kalk; ik nam dit of dat om mij te diverteeren.

10. In het begin, zegt de Heere, als de genade in u begon, hoe waart gij dan? Heere! ik en geloofde 't niet, en ik en wilde het niet gelooven; ik lei het tegen U in den wind; ik was **heldachtig**, disputerziek; ik **zeide**: dat en zal nooit met mij gaan. En als het **zoo** ver kwam, dat gij **zeidet**: ik durf het niet langer loochenen, maar ik en durf het ook niet bekennen, ik hel meer om het te ontkennen, hoe waart gij dan? Wat zal er nog van mij geworden, **zeide** ik, het en zal mijn leven niet gaan. Waarom? Ik ben al te zware zondares en zondaar, en God is **zoo** heilig, en ik ben **zoo** vervallen en **zoo** achteruit gegaan; ik plagt altemets zulke zoete bewegingen te hebben, vrede, weekheid; ik was in mijn bidden altemets **zoo** geraakt, en ook altemets onder een anders gebed; ik was wel **zoo** gesticht onder een predikatie, maar ik ben achteruit gegaan; ik heb den Geest bedroefd: menige nepen van mijn gemoed heb ik tegengestaan; ik had altemets een goed voornemen, maar daar kwam niet van; maar hoe goddeloos en helsch ben ik nu geworden!

11. En raken ze **zoo** ver, om een **besluit** te maken dat ze genade hebben, wat ontdekt God ze dan al! Dan zeggen ze, wat ontbreekt mij nog al! wat al kromme wegen zijn er nog in mij! wat al zonden! of ik bid, of schrei om mijn vleesch te kruisigen met zijne bewegingen, wat is er al ongekruijst vleesch, en wat zijn er al verdorvenheden in mij, die nog niet gedood zijn? Ik ellendig menschl als ik het goede wil doen, dan ligt het kwade mij bij; het goede dat ik wil, dat doe ik niet; ik deug niet, daar woont geen goed in mij, Rom. VII: 18-24. Als ik mij beschouw, van het hoofd tot de voeten toe, het en is niet als striemen en etterbuilen; als ik het rechtuit zal zeggen, wat bewegingen en gedachten zijn er in mij! Zou dat met genade kunnen bestaan?

Ziet, **zoo** beschouwen ze zichzelf in hun eersten staat; in hun zonde, daar ze in gevallen zijn; daar rechtvaardigen ze God in, en verfoeien zichzelf; dan beschouwen ze zich in hun **goddelooze nature**, en in de uitwerking; in hun overtuigingen, en in de beginsels van de genade, en dan als ze zouden willen gaan besluiten dat ze genade hebben.

111. Nu ons derde stuk: hoe is zulk een ziele daarover dan gesteld? O dat is de groote genade, daar het in blijken zal, dat ze waarlijk ontdekt is.

1. Eerst zegt ze, mijn God, ik beken het dat ik zoo ben; tevoren wou ik het niet weten, ik zou ze kunnen dooden hebben, die 't zeiden dat ik zoo was; maar nu moet ik zeggen, ik, ik ben dat arm ondragelijk schepsel; mijn hand haal ik melaatsch uit, als ik ze in mijn boezem steke, zoo gruwelijk ben ik; ja ik moet het niet gaan zoeken bij de Indianen, Turken, Barbaren, maar ik ben zoo gesteld.

2. Ach God, hoe bang valt het mij! het klemt mijn gemoed, hoe bang valt het mij! ik ben in den uitersten nood en angst en ongelegenheid ; niemand kan mij helpen, noch ik en kan mijzelf niet helpen, ik en elk zijn radeloos om mij te redden; zoo Gij Uwe hand ter hulpe niet uitsteekt, zoo moet ik voor eeuwig verloren gaan, en ik ben een bedorven man of vrouw; zoo Uwe hand mij niet helpt, en er niet van tusschen beide komt zoo heb ik geen hulp te wachten, en dan ben ik een verloren en een bedorven schepsel, en ik mag mij er wel naar schicken om naar de hel te gaan; ik ben er wel zoo dicht bij, evenwel zoo rijzen de haren van mijn vleesch te berge, als ik denk om verloren te gaan, en in mij is evenwel niets als om Uwen toorn te verwekken !

3. Wat is Uwe lankmoedigheid wonderlijk groot in de wereld aan mij, in mij zoo te dragen, die zoo een overtreder van den buik en van de wieg af ben! Zoo er een mirakel is, zoo is dit het, dat Gij mij zoo lang gedragen hebt; wel wat lankmoedigheid is dit! zulk een vat draagt Gij, en dat met zooveel lankmoedigheid! wat draagt Ge de vaten des toorns! Rom. IX: 22. Hebt Ge mij gedragen met zulk eene nature, in de kerk, op de straat, overal, zoo een goddelooze, dat is als een wonder in mijne oogen!

4. Dan geeft God ze die bewerkingen; ze kunnen het niet langer dragen, het moet er al uit, wat er in hun harte is; al stonden ze onder duizend, ze zouden het zich niet schamen te schreien, en zich te veroordeelen, 't is in Uwe wetenschap, Heere! zeggen ze, dat ik zoo goddeloos geweest ben, en in mijne ook. Daar beginnen ze aan 't kermen te gaan en aan 't schreien: ze gaan uit de wereld, niet zonder zonden te beschreien. David was op zijn bed in tranen; ze zijn zoo blijde als ze die hebben, het en is dat schepseltje niet tegen de borst ; als God eens zegt; het en is u niet tegen de borst; och neen, Heere! zeggen ze, het is mij zulk een waardige gestalte; hoe weeker dat ik ben, hoe liever ik het heb. Dan zijn ze in kommer, of hun werk wel waarheid is, of het niet verdwijnen zal, of ze nog tot zorgeloosheid zullen komen.

5. Ze komen kruipen als een wormpje op hun knieën voor God, en ze zeggen : en tred toch niet in het gericht met mij, Ps. CXLIII : 2.

En verdoemt mij doch niet, Job X: 2. En straft mij doch niet in Uwen toorn, Ps. VI: 2. Beliefdet Gij het te doen, het zal rechtvaardig zijn, en ik zal niet één woordje te spreken hebben, al was het dat ik van mijne knieën moest opstaan en weggaan; maar belieft het U mij den scepter van Uwe genade toe te reiken, ik zal er U eeuwig lof en dank voor toebrengen, ik zat het niet zwijgen, maar vermelden. Dan zegt ze: Heere Jezus, als ik U zie, gaat mijn hart open; dat God niet doen kan in zichzelf, kan Hij in den Middelaar doen; dat ik niet doen kan, kunt Gij doen, Heere Jezus. Dan vliedt ze naar Hem toe, en ze werpt zich op Hem; blijf ik bij mijzelf, zegt ze, zou ik sterven; ik kome tot U.

IV. Nu ons vierde stuk: wilt ge van Jezus af, en op Zijnen naam niet hopen, wat wilt ge dan gaan doen? Dan is 't gedaan, dan hebt ge uw leven geen vrede te wachten. Gij moet naar Hem toe, up U liggen de beloften; woudt ge van Gods Zoon afblijven? God de Vader, die geeft Hem aan u, opdat ge tot Hem zoudt komen; Hij zal u niet uitwerpen, verbrijzelde. Hebt ge wel ooit uw leven er een zien sterven, die tot Hem kwam, zonder dat hij geholpen wierd? Dan zegt God, heb Ik niet Mijne hand tot de kleinen gewend? heeft Mijn **Zoon** niet alles voor u voldaan? is heel de bediening daar niet voor, om u naar Mijnen Zoon te brengen? Nu komt de Heere Jezus, en die zegt: Ik ben gezalfd en gezonden om zulke vertorenen te zoeken: wilt gij niet op Mij hopen, wie zal het dan doen? Hoopt volkomenlijk op de genade, 1 Petri I: 13. Ziet, **zoo** toont Christus, dat het de waarheid is, dat gekrookte rietjes niet verbroken worden.

Gij ziet nu, dat er niemand tot genade komt of God ontdekt hem. Ook hebben we u doen zien, wat God dan doet, hoe Hij heel uw gedrag openlegt, wat gij zijt geweest voor den val, in den natuurstaat, buiten de genade, in de overtuiging, in de genade; wat zijn daar nog al **slechtigheden**, als Gods Geest ze al bewerkt. En dan, nu wacht Ik, dat gij op Mij hopen zult; zoudt ge niet op Mij vertrouwen, gij zoudt eeuwig verloren gaan, maar **zoo** gij op Mij hoopt, gij zult behouden worden. Nu, in het toekomstige een ander **teeken**. Ik hope dat de Heere dit gesprokene zegenen zal, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

ZES-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin over het vierde kenteeken van den genadestaat, de ware geestelijke overtuigingen, zoo gehandeld wordt, dat daarin wordt aangetoond :

- I. Dat de ware geestelijke overtuigingen een vast kenteeken van den genadestaat zijn.
- II. Wat overtuigen is.
- III. Hoe velerlei overtuigingen dat er bekend zijn in het Woord.

Wij lezen, Ps. XXXV: 3, dat daar een man als op zijne knieën ligt en God smeekt, en in allen ernst van zijne ziele zegt: zegt tot mijne ziele : Ik ben uw heil,

Wat is een vrome gezet op verzekering van zijn staat! Hoe bidden en worstelen ze er om! hoe dikwijls zult ge ze op hun knieën vinden met dat woord van David in hun mond, doe mij smaken de zekerheid van mijne zaligheid, Ps. LI, Hoe dikwijls zult gij ze vinden, met dat woord van de Bruid: kus mij met de kussen **Uwes** monds, Hoogl. I:2. En wanneer ze het verkrijgen, hoe blij en in hun schik zijn ze! wat gaat het hun dan wel! Pat is dan een van de welvarende zielen; dan is 't: ik vond Hem, die mijne ziele liefheeft, ik hield Hem vast, ik liet Hem niet gaan, Hoogl. III:4. Dan kust Hij ze niet alleen met de kussen van Zijn mond, maar dan is 't: de Koning heeft mij gebracht in Zijne binnenkameren, Hoogl. I: 4. Hij voert mij in 't wijnhuis, Hoogl. II:4. En daar spreekt Hij naar mijn harte, gelijk ik het gaarne hoorde.

Gij zult zeggen, zijn er zulke menschen? Ja, daar zijn er, en **zulken** moeten behandeld worden; maar dat en is het slag alleen niet, daar zijn ook beginnelingen, jonge kindertjes in de genade, die moeten ook hun porsietje en deeltje hebben. Die kleinen **hooren** dat **zoo** aan, als de verzekerden spreken; dat is hoog, zeggen ze, daar kan ik niet bij; en daar komt wel eens bij, moet men **zoo** zijn, dan moet ik het opgeven, en ze beginnen wel eens hartelijk te zuchten en te zeggen, daar kan ik mijn leven niet bij; **hooren** ze die verzekerde van wat groots spreken, dat zal ik nooit krijgen, zeggen ze ; ach Heere, zeggen ze, daar kwam ik in de kerk, daar wierd de tafel **toegedischt** van vette vol merg, het uitgelezenste van Uw koninkrijk, maar ik en had er niets van als het gehoor en gezicht van mijne **oogen**. Dat drukt **zoo** een ziele,

Is er **zoo** een ziel in de kerk, daar het eerstbeginnende werk in is, zulke **hooren zoo** gaarne spreken van die dingen, die niemand missen kan om zalig te worden; maar spreekt ge **van** dingen, daar men gebrek aan hebben kan en zalig worden, ach zeggen ze, gij moet mijn grond onderzoeken, ik kan niet denken, **zoo** het in 't begin geen recht werk geweest is, dat het dan ooit in den voortgang goed zal worden. Als wij dan **zulken** behandelen moeten, naar het Woord moeten de **grooten** in de genade dat niet verachten. Waarom ?

1. Eerst, wel de **grooten** hebben zelfs tevoren **zoo** gesproken, en het heugt hun nog wel hoe ze snakten naar een woordje van onderricht, door een predikant of vrome. Och hoe krap hadden ze het in den beginne!

2. Gij moet het gaarne lijden, omdat gij **zoo** blijde waart in 't begin als u eens iemand onder handen nam, en uw werk eens wat uithaalde, en er over in een discours met u kwam, en als ze u **zoo** naar het Woord behandelen; het heugt u immers nog wel, hoe gij waart onder 't bidden, bestraffen, vermanen, aanmoedigen van anderen.

3. Dan moet gij zeggen: wel Heere, ben ik in mijn plicht omtrent de kleinen **nalatig**, dan moet ik blijde zijn, dat er nog een ander is, die het doet, daar ik onbekwaam of gebrekkelijk of geheel nalatig in ben.

4. Hoe groot dat gij zijt, **gij** moet van 't begin uw werk **altemets** eens ophalen; 't is onmogelijk, dat iemand een groote zou zijn in de genade, en dat hij niet altemets eens zou moeten) zeggen, mijn God, hoe is het met mij? heb ik wel een goed fundament gelegd? is mijn staat wel vast om er op naar de eeuwigheid te gaan? Vinden ze ja, dan is 't, ik dank U in ootmoedigheid.

5. Daarom moet **ge** het gaarne **hooren**, opdat **zoo** gij het niet en doet, gij dan zoudt het doen van den Zaligmaker verachten, den Zone des levendigen **Gods**; want die roept elk toe, Ik zal Mijne hand tot de kleinen wenden, **Zach. XIII: 7**. Hij roept elk toe, niet alleen: Leer van Mij, dat Ik nederig van harte ben, **Matth. XI: 29**; maar ook het gekrookte rietje zal Ik niet verbreken, en het rookende lemmet niet uitblusschen, in onzen voorgelezen **tekst**.

Geliefde toehoorders, om zulke dingen te bezien, weet gij dat we nu **eenigen** tijd bezig zijn geweest over allerlei zaken, die wij de gemeente voorgehouden hebben. Elk heeft **zijn** bescheiden deel kunnen krijgen, de **grooten** in de genade, de donkeren, de bestreden ; wij hebben **zoo** al de argumenten zoeken **op** te **lossen**. Daar bleef ons ook nog een stuk over, dat was: ik **vreeze**

dat ik in den staat der genade niet en ben, Toen hebben wij getoond, wat dat de natuurstaat was, en kenteekens daarvan gesteld. Toen hebben we over den genadestaat gesproken, en de kenteekens gesteld van diegenen, die er in zijn; wij hebben de teekenen toen genoemd. Wij weten wel, dat **zoo** ter fluks ze te noemen u niet voldoen kan; wij hebben voorgenomen van **teeken** tot **teeken** te gaan, en **zoo** uw gemoed zoeken te bewerken als gij het daar nevens legt. Wij zeiden, mensch, hoe zijt ge in den genadestaat gekomen? Waar? wanneer? hoe ging het toe? door wat middel geschiedde het? waar zet ge uw voet vast? Gij moet weten waar en hoe 't geschiedde. Dit was het eerste, en als wij dat afgedaan hadden, in eenige reizen, toen kwamen we tot het tweede kenteeken, de genade hoog te achten, en zeer dierbaar te schatten. En het derde kenteeken, dat altijd en in alles waar is, was: dat **zulken** aan zichzelf ontdekt Wierden; ach, gij kendet **uzelven** in de nature niet, maar **zoo** wakker kwaamt gij in de genade niet, of het was, och God, ik ben **zoo** deerlijk gesteld. Bij die ontdekkinge aan zichzelf kwam nu de overtuiging, dat het vierde kenteeken is. Het is een zwaar stuk; wij zullen het in geen twee reizen kunnen afprediken ; wij denken het in drie reizen te doen, daar zijn er **zoo** vele, dat we het wel onderscheiden mogen, welke dat de genadige overtuigingen zijn, en aan welk dat de genade ontbreekt; wij kunnen daar niet gemakkelijk over heen loopen, omdat er de overtuigden zelfs zooveel zwarigheid in zien; Heere, zeggen ze, ik zie zooveel goddeloozen overtuigd, de consciëntie doet haar werk, en wat weet ik of het in mij des **Geestes** werk wel is! wat weet ik of het de rechte overtuigingen des **Geestes** wel zijn! Lieve Heere, daar zijn er, die van den Geest zijn, en die geen goed van 't genadeverbond zijn. 't Is aan alle kanten vol zwarigheid, de vijand zoekt **zulken** aan alle kanten in 't warre te brengen. In dit te vertoonen zullen we dan deze zaken doen:

- I. Eerst zullen we u **toon**en, dat de ware overtuiging een **teeken** is dat iemand uit de **nature** in den genadestaat is overgegaan.
- II. Wat dat te zeggen is, overtuigen.
- III. Hoe velerlei overtuigingen dat er zijn.
- IV. Hoe de natuurlijke mensch de overtuigingen misbruikt.
- V. Hoe de vijand van **Gods** volk het gaarne hebben zou, dat de vromen ook hun overtuigingen misbruikten.

Zoo wij die vijf dingen af kunnen doen, dan zullen we verder zien : Eerst, dat alle overtuigingen niet goed en zijn. Dan, wanneer de overtuigingen maar voor ware overtuigingen door 't Woord en door

den predikant moeten aangezien worden. Dan, wanneer ze maar door de consciëntie zijn. Dan, wat overtuigingen door slagen of oordeelen zijn. Dan zijn er ook door zegeningen. Dan, dat er door ziekten en ongelegenheden zijn. Dan, welke men maar voor gemeene moet houden. Dan, hoe naar het is, met al zulke naar de helle te gaan. Dan, welke de kenteekens van de waarachtige zijn. Dan, hoe gelukkig iemand is, die de ware bezit. Dan, zullen we raad geven, als wij ze alle beide behandeld hebben. Eindeijk een moedgevend woord spreken.

Let er toch op, tegenwoordig denken we deze vijf dingen te **doen**: Eerst te zien, welke de geestelijke overtuigingen zijn, die een waar **teeken** zijn van den staat der genade. Dan, wat overtuigen is. Dan, hoe velerlei dat er zijn. Dan, hoe de verkeerde ze kwalijk gebruiken. Eindeijk, hoe de vijand de rechte aanzet om ze ook kwalijk te gebruiken.

1. Wat het eerste aangaat: overtuigd te zijn is een **teeken** van den genadestaat naar de Schrifture. Wij bewijzen 't uit het Woord, en wel

1. Dat er nooit geen een ware begenadigde leven zal of geleefd heeft, die niet overtuigd en is van zijn verloren staat. Wat scheelde een Manasse in het **gevangenhuis**? hij was overtuigd, 2 Chron. XXXIII: 12, 13. Wat scheelde dien tollenaar, dat hij **zoo** op de borst sloeg? hij was overtuigd, Luc. XVIII: 13. Wat scheelden die drieduizend zielen, die **zoo** schreeuwden? het was uit overtuiging; ze **wierden** geprikkeld in hun harte, Hand, II: 37. Wat schort dien stokbewaarder, dat hij daar **zoo** staat met het zwaard' in zijn hand en met de tranen op de wangen? de man is overtuigd, dat drong hem, Hand. XVI. Gij zult geen een mensch in den staat der genade vinden, of gij zult ze overtuigd vinden.

2. **Gods** Woord stelt het duidelijk. Joh. XVI: 8, als de Geest zou gekomen zijn, wat zou hij doen? De wereld overtuigen van zonde, van gerechtigheid, en van oordeel. **Gij** hebt het uw leven anders niet gezien, noch ik ook niet. Zach. XII: 10, als die Geest der genade **ende** der gebeden hun zou gegeven worden, zou dat zonder overtuiging geweest hebben, als Hij zou doen kernen gelijk men kermt over een eeniggeborene? Jes. IV: 4 leest ge van den Geest der uitbrandinge, en als die komt, dan komt daarbij de Geest des **oordeels**.

3. Al die geen genade **hebben** worden gezegd zonder die overtuiging te zijn; die zijn zorgeloos, hard, verstokt; hoe lang, zegt God, **lieb** Ik Mijne handen uitgebreid tot een wederstrevig volk? Jes. LXV: 2, Hoe zit gij **zoo** stijf op uwen droesem, Zeph. I: 12.

Zult gij zeggen, ik zal vrede hebben, ofschoon ik naar mijns harten goeddunken wandelen zal? Deut. XXIX: 19.

4. Wij zien dat al die overtuigingen hebben, dat dat alle geen ware overtuigingen zijn; wij zien dat er morgenwolken zijn, die weer overgaan, Hos. VI:4. Ze beginnen met den Geest en ze eindigen met het vleesch, Gal. III:3. Ze hebben dikwijls zulke zoete roeringen ; een gave van bidden, van spreken; ze zijn van een zacht liefelijk humeur, en ondertusschen **zoo** ziet men **allengs**-kens dat ze vervallen en achteruit gaan, **zoodat** men er van moet zeggen, is dat dat mensche, zijn laatste wordt erger dan zijn eerste, 2 Petri 11: 20.

5. Wij bewijzen het, dat de overtuigingen onafscheidelijk met de genade gepaard gaan, omdat wij zien in 't Woord, dat de Heere nabij die is. Ps. XXXIV: 19, Hij is nabij de gebrokenen van harte. En Ps. CXLVII:3, Hij verbindt ze in hare smarten. En Jes. LVII: 15, Hij zal bij die wonen, Jes. LXVI : 2, Hij zal zien op die voor Zijn Woord beeft.

Daar hebt gij nu het eerste stukje, dat kunt gij nu klaar zien, daar kunt gij niet een woord tegen hebben; de duivel, die vijand der helle, zelfs rechter zijnde, kan daar niet van tusschen.

11. Nu het tweede **stuk**: wat is overtuigen? Men zegt dat al **zoo** gemakkelijk, maar als men iemand overtuigen wil in 't burgerlijke, wat doet men dan? Men legt de stukken voor hem neer, die men overtuigen wil: die neergelegd hebbende, **zoo** gaat men ze hem optijgen, en men zegt, gij zijt daaraan vast; hij loochent het: de andere gaat het bewijzen; de andere komt er weer tegen in, hij zoekt al de argumenten vruchteloos te maken; de eerste die houdt aan, is een argument niet genoeg, hij brengt er twee bij : de tweede begint te wankelen: daarop komt de eerste, en hij zegt, ei lieve vriend, geeft het gewonnen, gij **zijt** de man; daarop komt de andere, en hij zegt, ik geef het gewonnen, ik kan tegen uwe reden niet meer inbrengen, ik moet voor allen mijn hart verklaren, gij hebt mij overgehaald, gij hebt **zooveel** getuigenis bijgebracht, dat het overgenoeg getuigd is. Gij zult zeggen, dat is nu in 't burgerlijke, daar krijg ik nu eenig licht in, dat kan ik nu vatten: maar wat is overtuigen in de Schriftuur, in het Woord? Wat wil het Woord van dat woord overtuigen zeggen? is het wel in het Woord van God te vinden? Och **zoo** dikwijls leest gij het in het Woord, Joh. VIII: 9. Zij Wierden overtuigd, en vers 46, Wie van u overtuigt Mij van zonde? Matth. XXVII : 54, daar wierd die hoofdman overtuigd dat de Heere Jezus waarlijk **Gods Zone was**. Dat is nu naar de Schrift: maar wat is het in de Schrift naar den

stijl des Geestes? 1. Iemand te bestraffen. 2. Met argumenten tegen iemand zoo te strijden en hem zou stringeeren dat men 't wint. 3. Dat men iemand zoo stringeert, dat men hem een wonde in het harte geeft. 4. Dat het van zulk een gevolg is, dat hij stom is.

1. Eerst, naar den stijl des Geestes is het iemand te bestraffen. Luc. III : 19, Johannes bestrafte Herodes. Dat geschiedt eerst in 't verborgene. Matth. XVIII: 15, Indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, gaat henen **ende** bestraft hem tusschen u en hem alleen. Dan, als dat niet helpt, in 't openbaar. 1 Tim. V : 20, Die zondigen, bestraft in de tegenwoordigheid van allen: draagt ze het stuk voor, met ernst en vrijmoedigheid. Tit. II : 15, Vermaant **ende** bestraft met allen ernst: stelt het hun voor, daar zij aan vast zijn, bestraft ze, overtuigt ze, opdat gij ze winnen moogt. Op dat bestraffen volgt doorgaans overtuigen, Is er niemand zoo bekend in 't Woord, die als hij bestraft wierd, overtuigd wierd? Gij zijt de man, zei Nathan tot David: ik hebbe gezondigd, zei David, 2 Sam. XII : 7, 13.

2. Als men iemand winnen zal, daar staan dan twee disputanten, zij stringeeren alle beide, de eene zoo sterk als de andere : maar elk ziet dat het de eene wint, daar is geen overtuigen aan: de eene zegt, ik stringeer het, hij dringt het aan: de andere zegt, ik verlieze het. Hand. IX : 22 staat, hij overtuigde alle de Joden die te Damascus woonden. Hand. XVIII : 28, hij overtuigde de Joden met **grooten** ernst in 't openbaar, bewijzende door de Schriften, dat Jezus was de Christus. Hand. VI : 10, Zij konden niet **wederstaan** de wijsheid en den Geest, door welken Stephanus sprak.

3. Daar God den Geest gebruikt om door iemand een wonde te geven, daar gaat dan dat argument door; als het Woord van binnen in de ziele komt, dan wordt het een oordeeler der gedachten, Hebr. IV : 12. Komt er dan iemand in **eene** stichtelijke vergadering, hij wordt van allen overtuigd, 1 Cor. XIV: 24; hij krijgt een slag op zijn harte, en valt op zijn **aangezichte**, en bekent dat God in hun midden is. Joh. VIII, daar komen ze met **een** vrouw, die ze in overspel gegrepen hadden, en vragen Jezus wat men met haar doen zou? Hij schrijft met Zijn vinger in de aarde; wi e van u zonder zonde is, werpe den eersten steen op haar; toen **wierden** ze zelf overtuigd, ze kregen een slag in hun gemoed, ze zagen dat ze schuldig waren, vers 9.

4. En wat was 't gevolg daarvan? ze verstomden, de stemme versteekt hen, ze staan van verre, en durven niet opzien. Matth. XXII : 12, Die vriend zonder **bruiloftskleed**, hij verstomde, Matth. XXV, **de**

man, die het ééne talentje ontvangen had, hij verstomde, hij had niets in te brengen, ik moet naar de helle, zegt hij.

Ziet, dat is overtuigen naar den stijl van de Schrift. Maar wat doet nu de Geest, als Hij een mensch overtuigt? Als de Geest van God in het harte van een mensch komt om hem te overtuigen, dan begint zoo een te zeggen, ik en weet niet wat mij schort. Dan komt de Geest, en die zegt, gelooft gij wel, dat God voor u in de wereld een andere deur zal openen om u in den hemel te brengen, als langs den weg van verandering van het hart, geloof en heiligmaking? Gelooft gij wel, dat gij door de rechte deur moet of ge zult in de hel vallen? Gelooft gij wel, dat God voor u een anderen Bijbel maken zal, om u daarnaar te reguleeren of te leeren? Gelooft gij wel, dat er een andere weg is om zalig te worden voor u, als door den Heere Jezus. De weg van bekeering, geloof en heiligmaking, zoo gij dien niet inslaat, gij zult in uwe zonden sterven. Gelooft gij, dat de weg van een dronkaard, luiaard, zorgelooze, de weg Gods is? God zal nooit van Zijn weg veranderen, gij moet op Gods weg komen, God zal nooit op des zondaars weg komen. Dan zegt de Geest, wilt gij goddeloos zijn, een luiaard zijn, zondigen tegen het Evangelium? wat antwoordt gij? Mij dunkt, dat uw stemme zich versteekt, dat gij geen tegenreden hebt; zijt ge schuldig, durft ge het meteen niet zeggen? moet ik het u bewijzen? weet ge wel, dat Ik er toe in staat ben? Ik zal het u bewijzen uit uw gezelschap, uit uwe consciëntie, uit omstandigheden, uit het Woord.

Ik ben de Alwetende, de Alomtegenwoordige, wacht u, leg het niet tegen Mij in den wind, Ik tij het op u, gij zijt niet op den weg naar den hemel; wat zegt ge, begint uw hart niet te sluiten? Daarop begint de Geest ze te bestraffen; schaamt u, zegt Hij, dat gij zoo geleefd hebt; wat onrecht hebt ge bij Mij gevonden, dat ge zoo afkeerig van Mij zijt? wat heeft God u ooit voor kwaad gedaan? hoe zal dat vergaan? weet ge wel, dat Ik u verdoemen moet? Ik zit hier als een Rechter Gods in uw hart, gij gaat naar de hel zoo gij zoo blijft, God is uw God niet. Nog een woord moet ik u vragen, gelooft gij, dat gij alleen er een zult zijn die in den hemel zal komen zonder bekeering en een geloovigen overgang tot Christus, en zonder heiligmaking? Ik repeteer het, gelooft ge wel, dat gij alleen zonder bekeering, zonder geloof in Christus, en zonder heiligmaking zult in den hemel komen? Let er doch op. Daarop geeft Hij de ziele een wonde. O God! zegt ze, mij is bange! dat gaat mij door vel en vleesch. 't En is geen hoofd- noch handwonde, maar een hartewonde, hemel en aarde

wordt haar te nauw, Hand, II: 27. Dan komt de Geest en die doet den uitslag zien; wat is de uitslag? Ik verstom.

Ais ze dat zien, dat drukt hen neer, zoodat hun het zweet uitbreekt, de tranen loopen uit hun oogen, het bloed wel uit hun neus, ze geven een diepen zucht, hun aangezicht is betrokken, dat heeft wat te zeggen. Daar is ons tweede stuk.

III. Nu moeten we zien hoe velerlei overtuigingen dat er zijn. Dit is een zware zake. Heere, wat zijn er al die niet goed en zijn? Daar zijn er door de consciëntie, die niet verder en komen. Daar zijn er door zegeningen, die niet verder en komen. Daar zijn er door merkelijke oordeelen, die niet verder en komen. Daar zijn er door den predikant, en door 't Woord. Daar zijn er die door den Geest zijn, daar men mede verloren moet gaan. Daar zijn er daarmede men zalig wordt. Wij mogen er onszelven wel bij leggen.

1. Daar zijn overtuigingen die van de consciëntie zijn, wie leeft er die dat consciëntiewerk niet wel eens ondervonden heeft? Als hij gezondigd heeft, hij voelt beklemdheid, angst, verschrikking, dat ge dikwijls zooveel hebt als ge het stil binnen houden kunt, en wat gulpt er altemets niet wel uit, dat ge niet binnen houden kunt? Wat had een Kaïn benauwdheid over zijn broedermoord? hij kon 't niet binnen houden. Wat stonden Jozeph's broeders voor benauwdheid uit over hetgeen ze aan Jozeph gedaan hadden? Wat stond een Saul uit over zijn verlaten van God? Wat stond een Achitofel uit over zijn meened? Wat stond een Judas uit over zijn verraderij? de benauwdheid was groot. Rom. II: 15, daar zaten die gedachten van binnen in hen, hen zoo al te beschuldigen; al wilt gij het diverteeren, gij kunt het niet. 1 Joh. III: 20, Indien ons harte ons veroordeelt. Hand. XXIV: 25, Ach daar wierd die man zoo bevreesd; ik weet geen raad, zeide hij, om het te stillen. Die overtuigingen vindt ge ook wel in de borst van vromen; Davids harte sloeg hem; Esra was zoo beschaamd; Petrus schreide hem tot water; maar in den eenen is het anders als in den anderen.

2. Daar zijn er door groote oordeelen, die anders geen oorzake hebben. Hoe overtuigd stonden ze in de eerste wereld, toen de wateren kwamen? Hoe overtuigd stonden ze in Sodom, als de vlokken vuur haar aan vatteden? Wat stond Korach overtuigd, toen hij wegzonk? En een Farao, wat stond hij dikwijls met tranen in zijn oogen voor Mozes, en zei, ach ik heb goddeloos gedaan, God is rechtvaardig, ik en zal 't niet meer doen! Hoe dikwijls smeekte hij dat Mozes voor hem bidden zou? Hoe overtuigd waren ze in Ninevé? Achab, die groote man, hoe overtuigd

was hij, hoe vernederde hij hem? Hoe overtuigd hebben dikwijls groote wereldmachtige Vorsten gestaan? Een Belsazar, een Nebucadnezar? zoo er maar iemand is, die tegen dien God van Daniël kwaad doe, zoo zal hij gestraft worden. Zulke zijn er ook wel in de uitverkorenen; ziet het in een Manasse, den verloren Zoon, den Moordenaar aan 't kruis.

3. Zijn er door zegeningen, dat een mensch zegt, immers laat God zich niet onbetuigd, goed doende van den hemel; zoodat hij in zijn huis komt, en zegt, wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijne weldaden aan **mij bewezen**? Hij heeft mij geplant op een vetten heuvel, zal ik nu stinkende druiven voortbrengen? de **goedertierenheid Gods** moest mij tot bekeering leiden. Dat gaat wel zoover, dat een zondaar zegt, immers heeft God mij altijd wel gedaan, van dat ik geweest ben tot nu toe, hoe kan ik dan zoo goddeloos zijn? Die overtuigingen hebben de vromen ook, dat ze zeggen, wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen? Ps. CXVI: 12. Maar dat gaat al weer anders.

4. Zijn er overtuigingen door ziekte. Men is niet altijd gezond, een goddeloos mensch wordt ook wel eens aangepakt en aan de poort des doods **geleid**; hoe schreit hij dan! hoe belijdt hij dan ! zoodat dikwijls de vromen, die er bij staan, zeggen: Heere, proeft hem, spaart hem, daar zal misschien wat goeds van komen, en ondertusschen hersteld zijnde, zijn ze duizendmaal erger als voorheen. Dat kunt ge **zien** bij Lucas, daar Christus tien melaatschen geneest; Hij komt bij hen, in hun ziekte, toen ze zoo overtuigd waren, en Hij geneest ze, en daar komt er ergens maar één weerom om te danken; de Heere Jezus zei tot hem, waar zijn de negen, zijt gij maar alleen gereinigd? neen, zegt hij, daar zijn er tien gereinigd geworden, Kap. XVII: 12-18. Vromen die hebben die ook wel; dat kunt gij zien in Hiskia; hij kirde als een duive; ik ga sterven, zegt hij; 't was zijn zin niet; als een **krane** en zwaluwe piepte hij, Jes. XXXVIII: 14. Waarvan hebt ge anders dien VI en XXXVIII Psalm, die ziekpсалmen van David? Als hij zoo overtuigd was, **zeide** hij:

Door mijne dwaasheid, niet om sommen,
Is gekomen,
Over mij al dit verdriet,
En o Heere, hoog geprezen,
Hoe lange zal 't nog wezen,
Dat ik moet blijven **zoo**?

5. Daar zijn er door exempels van kwaden en goddeloozen in hun schrikkelijk uiteinde. Daar krijgen ze zulke slagen door in hun gemoed, daar sterft er dikwijls een in hunne tegenwoordigheid, in hun gezelschap. Gedenkt aan 't wijf Loths, Luc. XVII: 32. Dat is geschreven ons ter waarschuwing, 1 Cor. X: 11. Dan zijn er goede exempels, daar ze bij zijn, ze zien ze, ze hooren ze spreken; och Heere, zeggen ze, hoe is dat schepsel zoo geworden! Gij hebt het exempel van kuischheid en reinheid in Jozeph; gij hebt Mozes' zachtmoedigheid; Jobs lijdzaamheid; Davids godvruchtigheid. Hebr. XI, daar hebt ge een geheele wolk van getuigen. Let op Job en al de Profeten.

6. Dan zijn er door 't Woord; dat is een zwaard, dat zijn nagels en prikkels, dat zijn de pijlen des Konings, die hebben eens wat vat op dezen of geenen tijd. Dan zijn er door dezen of **geenen** predikant, dien God het meeste gebruikt om wat op sommigen hun hart te hebben; als hij zijn mond dikwijls maar opent, 't is al doel; het talent dat hij heeft, wil wel naar binnen in hun harte. Hij komt altemets met het nare van het Woord. Daar is een man met een zwaar talent, hij komt en smijt uit een gloeiende borst de kolen van de hel in hun hart; God, zegt hij, is een verteerend vuur, een eeuwige gloed, Hij is zoo rechtvaardig, wat heeft Hij verschrikkelijke eigenschappen! hoe vreeselij k zal het zijn te vallen in de handen des levendigen Gods! Daar staat hij op den berg Ebal. Dan komt er wel een op den berg Gerizim staan met het liefelijke, en die zegt, God heeft gezegd, grimmigheid is bij Mij niet; ik **bidde** u alsof God door mij bade, laat u met God verzoenen; Hij vergeeft menigvuldiglijk; daar is een Middelaar voor zondaars; daar is er ook een voor u, zoo gij verlegen zijt; gij kunt niet te arm zijn, gij kunt niet teveel schuld hebben, gij kunt niet te verre noch te diep afgeweken zijn: of wilt ge niet **hooren**, hoe zult ge het dan ontvlieden? De Heere zal met vlammenden vure wrake doen over diegenen, die den Evangelio ongehoorzaam zijn, 2 Thess. I: 8.

7. Dan zijn er van God den Heiligen Geest, die gemeene of waarlijk zaligmakende zijn. Gij zult zeggen, zijn die ook van God den Heiligen Geest, die de waarachtige niet en zijn? Het is zwaar om te zeggen, en 't is evenwel waar en waarachtig! Wij moeten de waarheid spreken. Wat had een Biliam voor bewerking van den Geest, die gezichten Godes zag? Num. XXII. Wat had een Saul overtuigingen, die van zijn God verlaten was? was dat niet van den goeden Geest? En Matth. VII: 22, wat hadden die

predikanten overtuigingen? hebben wij niet in Uwen name geprofeteerd en gepredikt en krachten gedaan? Judas was een Apostel geworden. En als dat **zoo** niet en is, wat maakt ge dan van Hebr. VI: 4, 5, Verlicht te worden, de **hemelsche** gaven, en de krachten van de toekomstige eeuw te smaken, als ge er dat niet van en maakt? Wel de Heilige Geest geeft natuurlijke, politieke, kerkelijke en **gemeene** gaven, die met geen genade gepaard gaan. Ziet de natuurlijke in **Bezaleël**, en Aholiab, om kunstige werken te maken; dat zijn geen gaven, daar genade altijd mede gepaard gaat. De politieke, die ziet ge in Saul; daar komt een goede **geest** over hem om het volk te regeeren, dat ging met geen genade gepaard. Dan zijn er kerkelijke gaven, kennis, talen, gezondmakingen, krachten, 1 Cor. XII: 8-10. Dat ging altijd met **geene** genade gepaard. Dan zijn er nog geestelijke, **gemeene** gaven; die in de lidmaten zijn ; dat is een werk der overtuiging des **Geestes**, dat het ware werk niet en is.

8. Dan zijn er ten laatste zulke overtuigingen, die een goed van 't genadeverbond zijn, en een **teeken** van de genade. o! Als Woord en Geest samen gaat, dan is de overtuiging met kracht, dan wordt het **steenen** harte een vleeschen harte, dan wordt het hart gemorseld, dan- gaat dat hart open, de sloten en grendels worden er dan van afgescheurd, **dan** is 't gelijk als **Lydia**, haar **herte** wierd geopend, dat ze acht nam op **hetgeene** van Paulus gesproken wierd, Hand. XVI: 14.

Daar hebt ge nu **de** verscheidene overtuigingen. Nu zijn daar **schrikkeijke** en groote zwarigheden omtrent, Ach Heere, zal iemand zeggen, ik kan 't niet ontkennen, dat ik wel overtuigd ben, maar of het van de rechte slag is weet ik niet! Wij dachten het wel, dat we onze vijf stukken niet af zouden kunnen handelen; we kunnen nu tot die anderen niet overgaan, dan zouden we te lang zijn. Nu moesten we zeggen : 1. Hoe die overtuigingen van de kwaden misbruikt worden. 2. Hoe dat de duivel 't er op toelegt dat die waarlijk overtuigd zijn het ook zouden misbruiken. 3. En dan moesten we tot onderscheiding overgaan. Doch dat in het toekomstige. Ik hope dat de Heere dit gezegde zal zegenen aan ons en aan **ulieden**, tot Zijne eere om **Zijns** Zoons wille Amen.

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin over het vierde kenteeken van den genadestaat, de ware geestelijke overtuigingen, zoo gehandeld wordt, dat daarin

- I. Aangewezen wordt, hoe dat die, die de ware overtuigingen missen, hunne overtuigingen misbruiken.
- II. Getoond wordt, hoe dat de vijand 't er op toelegt, dat die de ware bezitten, de hunne ook zouden misbruiken.
- III. Eenige schriftuurlijke en klare regels gesteld worden tot onderscheid van de ware en valsche overtuigingen.

WIJ lezen, Exod. XXXIII : 12, 16, een wonderlijk gesprek van Mozes met God. Op het einde van het 12e vers zegt hij, Heere, Gij hebt gezegd dat Gij mij bij name kende, **ende** ook, gij hebt genade gevonden in Mijne oogen; en in het begin van het 16e vers zegt hij, al hebt Ge dat gezegd, waarbij zal het blijken en bekend worden? Het is al wat wonders, genade in de **oogen Gods** te vinden; het is wat wonders, als men **zoo** een vindt; het is wat zeldzaams, en evenwel noodig; die dat wonderlijke heeft, het maakt hem een van de heerlijken in den **lande**, Ps. XVI : 3; het maakt hem overtreffelijker als zijn naaste, Spr. XII : 26. Mozes had de stemme **Gods** gehoord, die dat tot hem gezegd had, maar dat en voldoet hem niet, hij moest een **blijkje** daarvan hebben. Groote God, zegt hij, geeft mij nog wat meer als Uwe stemme, waarbij zal het blijken, waarbij zal ik het weten, dat ik genade in Uwe **oogen** gevonden heb? En **zoo** gaat het met een mensch, die genade gevonden heeft in de **oogen Gods**, in den loop van zijn leven; ik kan niet rusten, zegt hij, of ik moet er eens van verzekerd wezen; waarbij zal het blijken? Hoort: weet ge waarbij het zeker blijken zal, dat gij genade gevonden hebt in des **Heeren oogen**?

1. Eerst, **zoo** gij voor den Heere kunt zeggen, als de Heere u gaf te kiezen, wat dat ge eischen zoudt van Hem, gij kunt mij niets liever geven als genade. God zei eens tegen Salomo, kiest wat dat gij hebben wilt; en hij verkoos wijsheid, die hij **zoo** noodig had tot zijn werk, 1 Kon. III. **Zoo** komt God ook en Hij zegt, kiest Christenen, wat dat ge hebben wilt, en hij kiest genade. Wat is eere, zegt hij, wat is gunst, wat is vermaak van de wereld zonder genade! en wat schaadt armoede, smaad, verachting, als

ik maar genade bezitten mag, Dat kunt ge zien in den rijken man en Lazarus; het en baatte den rijke niet, al zijne weelde die hij gehad had, en 't schaadde Lazarus niet, dat hij zoo arm was geweest.

2. Waarover gaat uw bidden meest, waar loopt uw bidden meest op uit ? is 't schier niet altijd hetzelfde? is 't niet, och Heere, zijt mij genadig? dat is als in hun mond bestorven; al hadden ze een opzet gehad om dat uit hun gebed uit te laten, ze kunnen niet, ze kunnen niet sluiten zonder dat. Job IX: 15, Ik zal mijn Richter om genade bidden, Luc. XVIII: 13, O God, zijt mij, arme zondaar, genadig? en Ps. LI : 3, zijt mij genadig o God! Zij zoeken eerst 't koninkrijke Gods en Zijne gerechtigheid, Matth. VI: 33.

3. Weet ge waarbij het nog blijken zal? Daarbij, als 't een mensch zoo uitermate **teeder** maakt. Waaromtrent? het maakt hen zoo teer omtrent God, omtrent de beloften, omtrent de dreigementen, het maakt hen zoo teer over de zonden. Die genade heeft, hij is zoo een teer mensch omtrent God; hij en kan de minste vervreemding niet dragen ; ik kan niet van U afwezen, zegt hij, ik diende nabij U te **wezen**. Het is zulk een **teeder** mensch omtrent de beloften; ik beve voor Uw Woord,' om het mij toe te **eigenen**, zegt hij ; hij en durft zich de beloften niet toeëigenen, hij is zoo **teeder** omtrent de dreigementen; mijn harte beroert, ik **beve** als ik zou moeten denken, zegt hij, dat ze voor mij waren. Hij is zoo **teeder** omtrent zijn naasten; och, zegt hij, ik en mag een ander niet veroordeelen, zijne genade niet verkleinen; ik moet liever naar liefde oordeelen; misschien is hij beter als ik weet, ik gevoel dat ik **smarte** heb over zijn ongeluk. Hij is zoo **teeder** omtrent de zonde; zijn hart is er over als was, hij schreit hem tot water weg, als Jozeph, zou ik **zulken** kwaad doen en zondigen tegen God? Gen, XXXIX : 9; ze zijn als **Esra**, Kap. IX: 6. Als ge dat vindt, dat is een bos vol druiven daar een zegen in is, daar most van genade in is; verderft ze niet, zegt God, Jes. LXV: 8.

4. Wilt ge nog een **blijkje** van genade hebben? Als gij alle dagen en zoo dikwijls verandert. Uw staat blijft eender, die is vast; eens genade, altijd genade; maar gij zult niet altijd dezelfde bewerkingen hebben ; uwe gestalten veranderen, maar uw staat niet. Dan zult gij eens bezitten een blijde gestalte, en altemets een treurige; altemets zult gij zoo gesloten zijn, dat gij niet bidden en kunt, en altemets zult gij zoo gaande zijn, dat gij niet zwijgen en kunt; dan zult gij opeens heel ingeslagen zijn, en dan eens heel kloekmoedig ; dan zult gij uw staat eens opgeven, en altemets zult gij het niet kunnen doen. Maar een die geheel dood is, is altijd dezelfde; een **doode** is altijd koud en ongevoelig, maar een

levendige is dan eens warm en dan eens koud, dan eens ziek en dan eens gezond, dan eens vrolijk, dan eens treurig; en zoo gaat het ook in 't geestelijke.

5. Het vijfde teekentje is, dat **zoo** een kan zeggen: Heere, ik ben aan de genade niet gekomen als langs den ouden gebaanden weg, dien God gehouden heeft in 't Paradijs, en houden zal tot aan het einde der wereld om iemand tot de genade te brengen, langs den weg van ontdekking aan tichzelfen. Heere, ik kreeg te zien, hoe gruwelijk, hoe snood ik voor U was in mijne **nature**; ik zag mijn ellendigen toestand, ik kreeg 't langs den weg van angsten, benauwdheden, tranen, overtuigingen, ik wierd aan mijzelfen bekend gemaakt, Jer. XXXI : 19; toen ik aan mijzelfen bekend gemaakt wierd, toen kreeg ik op mijn heupe te kloppen; ik stond vol overtuiging, en wist niet waar ik gered zou worden. Als dat **zoo** is, dan geeft God **zoo** een genade.

Wij hebben eenigen tijd bezig geweest om de bliken te toonen, waaraan iemand weten kan, dat hij uit den staat der **nature** in den staat der genade is overgegaan. Wij waren laatst gekomen aan dat stuk van ware geestelijke overtuigingen; dat de ware geestelijke overtuigingen in zijn hart te hebben is een vast **teeken** van den genadestaat. Wij hebben heden over veertien dagen drie stukken daarvan behandeld, waarin wij getoond hebben: eerst, dat ware geestelijke overtuigingen in zijn hart te hebben een onfeilbaar **ken-teeken** is van den genadestaat; dan, wat overtuigen is, en hoe de Geest ze werkt; eindelijk, hoe velerlei dat wij er in het Woord wel vinden. **Zoo** ver waren wij gekomen; nu hadden wij te bezien:

- I. Hoe dat menschen, die de ware overtuigingen missen en valsche bezitten, hun overtuigingen misbruiken.
- II. Hoe dat de vijand 't er op toelegt, bij **degenen** die de ware bezitten, dat zij ze ook misbruiken zouden.
- III. Zullen wij eenige schriftuurlijke regels van onderscheid geven tusschen de ware en valsche overtuigingen.

Aan die drie stukken zullen we tegenwoordig genoeg hebben, verder zullen we ons niet inlaten. Maar we zeggen tot uwe **waarschuwing** eens voor al, oordeelt over het geheele stuk niet voor dat het **altemaal** is afgehandeld; als gij op elke predikatie over 't stuk wilt oordeelen, dan zult ge mis zijn: maar gij moet er wel op letten, als gij van dat geheele beloop der overtuiging zult hooren spreken hebben, dan moet ge er **uzelfen** voor God bij roepen, en nevens leggen, en zien of gij er wel van tusschen kunt, en vragen tusschen God en uw harte, of gij de zake mist of bezit.

Drie dingen hebben wij **u** dan nu te **toon**en, waarvan het eerste

is, dat er overtuigingen zijn die van de rechte slag niet en zijn, hoe die misbruikt worden; het tweede, dat de uitverkorenen, die de ware alleen bezitten, veel moeite hebben; de duivel, die rondom hen gaat als een brieschende leeuw, zoekende hen te verslinden, zet ze aan om ook hunne overtuigingen te misbruiken; in het derde zullen wij eenige klare schriftuurlijke regels van onderscheid stellen tusschen de ware en de valsche overtuigingen.

1. Wat het eerste aangaat: 't en is niet mogelijk, als men leeft in een gemeente of plaats onder een volk daar de bediening is, daar een man is of meer die onderscheidene talenten hebben, dat menschen zijn van een zwaar talent, die tijdig en ontijdig aanhouden met bidden, **smeeken**, vermanen, bestraffen, die hun hart op de kudde zoeken te zetten, en 't aangezicht van hun schapen zoeken te kennen, den toehoorder niet ongemoeid laten, onderscheiden prediken, kenteekens stellen ; het en is niet wel mogelijk, zeg ik, of de consciëntie en het Woord doen hun werk; daar komt een **roere**, daar komt eene bevinge in het harte: hij komt in de kerk, hij kan 't dikwijls met geen drooge **oogen** aanhooren; hij kan 't nog droogoogs houden in de kerk zonder tranen, thuis komende kan hij hem niet langer bedwingen, of hij moet zeggen, och God! ik leve **niet** wel, ik denk dat mijn werk niet goed is; hij komt wat verder, daar gaat hij beloven, hij zal hem wat gaan beteren, hij neemt het voor, ach Heere! zegt hij, maak er mij ook toe bekwaam, en hij betert hem ook, hij en leeft niet meer als voorheen; wat doet de vijand ?

1. Ik sta toe, zegt hij, een mensch kan niet bekeerd worden, of hij moet overtuigd worden, en nu zijt ge overtuigd, wat zal er nu nog aan ontbreken? Nu moet gij die ure van overtuiging leggen tot een grond van uw **veranderinge**; gij moei zeggen :o! toen ben ik veranderd onder diens mans dienst, in die ure, onder dien tekst, God lof, toen ben ik bekeerd. Och arme! 't en was zoo maar wat uitwendig. Was die uitwendige verbetering ware verandering, wat zouden er al veel veranderd zijn, die onbekeerd gebleven zijn? In 't boek der Richteren, Kap. II, daar beefde het **heele** land, en ze beterden zich uitwendig; was dat de ware verandering geweest, wat waren er dan toen **menigen** bekeerd geworden. Was de uitwendige verandering een inwendige bekeering geweest, wat hadden **er** binnen Jeruzalem dan wel niet **menigen** bekeerd geweest? Hand, II, daar Wierden er drieduizend bekeerd, en daar waren er **misschien** wel meer dan tienduizend die beefden. Ja wat moest dat addereengebodselsel, die daar bij Johannes **zoo openlijk** uitkwamen, dan niet met hun velen bekeerd zijn geweest?

Maar Johannes zei: gij addereengebroudsels, wie heeft **u** aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn? Matth. III: 7.

2. Zegt de duivel en de verdorvenheid samen tegen **zulken**: gij moet **u** daar niet van laten afleiden, gij moet **u** dat niet uit het hoofd laten praten, gij zijt toen veranderd, gij moet daar heel zeker op zijn, gij moet **u** om geen „**waarom**“ dat laten ontwingen. Dat was in Judas: zou ik niet wel in 't rijke van Christus gekomen zijn, die zoowel tot een Apostel geroepen ben als de anderen, en onder de predikatiën **Christi** leve zoowel als anderen? zou ik mij daarover ontstellen en dat aantrekken, of de Heere zegt, heb Ik niet twaalf uitverkoren, en een uit **u** is een duivel? Mijne verandering is klaar, ik ben mede geroepen tot een Apostel.

3. Zegt de duivel en 't listig verdorven hart, dat samen speelt: ik wil dat in mijn harte vast houden, daar moet ik mijn leven niet aan twijfelen, dat was de tekst, toen wierd mijn hart veranderd, dat stem ik toe, ik en houd niet van onderzoek; een onderzoekende bediening, een onderzoekende consciëntie, een onderzoekend mensch blijft daar van af, ze zouden **u** maar ontrusten, en **zoo** gij eens onder hun handen moet komen, zeg maar, ik geneze mijzelf, ik houd van geen onderzoek **mijnes** zelfs, en richt mij niet voor den tijd, ik **ben** tevreden. Heel **anders** is 't, daar 't waar is; daar is 't als Ps. XXXVIII: 19, Ik ben bekommerd vanwege mijne zonden.

4. Dan zegt de duivel en het verdorven hart; ik zie, gij wordt altemets eens aangedaan en geschud, gij begint bekommerd te worden, en zegt, is mijn werk wel goed? Och God, zou het wel waar werk in mij zijn? Dan komen ze met dien tekst van David, Psalm XLII: 12, Wat buigt gij **u** neder, o ! mijne ziele? Wat zijt gij **zoo** onrustig in mij? hoopt op God; ik zal Hem nog loven, geeft Hem de **eere**.

5. Dan zegt de duivel en hun hart: nu ben ik blijde dat ik op geen zandgrond gebouwd heb, ik ben op een rots gebouwd, 't en is geen zandgrond, ik zal het daar wel makkelijk op af laten gaan, en zij vermaken er zich in, en gaan **zoo** met een leugen in hun rechterhand naar de hel, ze voeden zich met assche, en gaan op hun heffe stil zitten.

6. Is er iemand, die maar, al is 't van verre, aan hun staat eens twijfelt, openbaar of bedekt, zeggen ze, zal ik hem een blijk van mijn ongenegenheid geven, en als ze het recht uit zouden moeten zeggen, **zoo** zouden ze moeten zeggen, ik ben bedroefd en gemelijk, omdat gij mij suspect gehouden hebt. De Heere Jezus Christus wierd nergens meer om gescholden, als omdat Hij hun werk en staat suspect hield; als Hij dat deed, dan zeiden zij, Hij heeft

den duivel, en Gij zijt een Samaritaan; dan namen ze steenen op om Hem te dooden.

Gij kunt, denk ik, in deze stad niet leven, of gij moet wel eens van uw leven overtuigd zijn; legt u dan nevens deze zes teekenen, en ziet, of gij er dan zoo mede gehandeld hebt.

11. Nu ons tweede stuk; gelijk omtrent de valsche, zoo werkt de vijand ook omtrent de ware; die wil hij dat er ook wat anders van maken, als ze zoo verre komen, dat ze raadplegen met den brieschenden leeuw. Gij moogt hem niet vertrouwen, wacht u. Wil ik u eens zeggen, zegt hij, wat gij van uw overtuigingen maken zult ?

1. Eerst. Vriend, vriendin, gij kunt niet ontkennen dat gij overtuigd zijt, ik wou u wel eens een vraagje doen: kunt gij, of kan een predikant, of kan wel een vroom mensch in de wereld zeggen, dat uw overtuiging goed is ? Gij hebt u wel op de toets gesteld en hun oordeel gevraagd, maar hoe hebben ze u geantwoord? hoe omzichtig, scrupuleus, dubieus, conditioneel! 't Was al, indien gij van ganscher harte gelooft, indien gij niet naar den vleesche leeft noch wandelt. Wat komen er al *indien* in den Bijbel ? Heeft er wel iemand u ooit kunnen zeggen dat uw overtuigingen goed waren? wat hebben ze er van kunnen maken? niets. Nu zullen wij u een woord tot oplossing geven, Daar zijn er die conditioneel behandeld moeten worden, maar daar zijn er ook die gij direct behandelen kunt, daar gij tegen zeggen kunt, och ja uw werk is goed. Indien gij oordeelt, zei Lydia tegen de Apostelen, dat ik het waardig ben, zoo moet gij tot mij inkomen, en zij deden zoo, Hand. XVI: 15. Gij leest het ook mede van Timotheus, dat Paulus van hem zegt, 2 Tim. 1: 5, Het geloof van uw grootmoeder en moeder woont in u; uw werk is goed, wilde hij zeggen.

2. Dan doet hij een tweede vraag: kunt gij zelfs wel zeggen, of kan eenig predikant of vrome het u wel zeggen, dat uw overtuigingen blijven zullen, dat ze doorgaan zullen? hoe menigen beginnen met den Geest en eindigen met het vleesch? ze liepen in 't eerste wel, maar ze scheiden er uit. Vraagt het al de predikanten, al de vromen u bekend, ze kunnen het niet zeggen. Wat waren er sommigen, daar zoete bewegingen en zoete roeringen in waren, 't waren jonge heiligen, en 't Wierden oude duivels. Wat een groote kennis hadden ze? Wat gaven om te bidden hadden ze? Wat een ijver tot den godsdienst? Wat een vreugde, verheuging en verwijding des harten hadden ze? Maar kijkt ze eens daarna, hoe slecht laten ze het liggen? Hoe verdooven ze hun consciëntie? Ze blusschen den Geest uit, en staan Hem

tegen. Moet ge niet zeggen: ach God, ik ben dezelfde niet meer, ik leve niet meer als te voren; en kan het **u** wel iemand **verzekeren**, dat het met **u** blijven zal? Durft wel iemand **u** dat verzekeren? Wel hoort, een kort antwoord geven wij u : daar kan wel een verval in de overtuigingen komen, en dat ze evenwel blijven. Ziet Hoogl. V.

3. Verder zegt **hij**: gij zijt overtuigd, ik wil u niet meer vragen of ze blijven zullen, ik wil **u** niet vragen of gij weer zult **keeren** of niet; maar wat al gemeene overtuigingen zijn **er!** hoe dicht kan men komen! men wordt bijna bewogen, als Agrippa, Hand, XXVI : 28; zal dat met **u** ook zoo niet zijn? Wij zullen **u** weer een kort antwoord geven, **zoowel** als op het eerste en tweede: weerkeeren, zegt, dat heb ik in mijn hart niet; ik zoek door te zetten,

4. Dan komt hij met een vierde vrage, en zegt: hoe schrikkelijk is het overtuigd te zijn en weer te **keeren!** Gedenkt aan het wijf Lots. Och wat benauwdheden zult gij hebben, als gij dan weerkeert! Om dat niet te doen, en het te ontgaan, staakt het liever bij **tijds**; 't is beter den weg der gerechtigheid nooit gekend te hebben, als ze gekend hebbende weer te **keeren**, 2 Petr. II : 21; 22.

Hier kunt gij weer een kort en goed antwoord hebben: ik wil 't niet staken; kan ik 't niet uithouden, daar is een God in Israël die helpen kan, die kan er mij doorhelpen; ik vertrouwde, dat Hij, die een goed werk in mij begonnen heeft, het ook voleindigen zal, Phil. I:6. Ik zal dat aan God geven, en mij aan Hem toevertrouwen; ik zal mijnen weg op den Heere wentelen; wee dien man, die bouwt en niet en voleindt. Dan **zegt** hij, wel, hoe zult gij dan bespot worden ! als gij dan weerkeert, zal 't zijn, is Saul ook onder de Profeten, en gij zult de vijanden doen lasteren.

5. Dan zegt hij: het en zal toch ai niet helpen, als uw naam niet geschreven is in 't boek des Levens: of gij dan te kerk gaat, of gij bidt, of gij leest, of gij schreit, of gij op de heup klopt, 't zal al niet helpen. Een klein antwoordje: hebt ge het gezien, mijn vijand, dat er mijn naam niet en staat? heb ik het gezien? hebt gij in den raad **Gods** gestaan; hebt **gij** dat boek geopend, dat het Lam **Gods** alleen maar gegeven is om te openen? De verborgene dingen zijn voor den Heere, maar de geopenbaarde zijn voor mij ! Is bidden, schreien, op de heupe te kloppen, niet eer een blijk dat mijn name in het boek des Levens staat als in de rolle des doods?

6. Hoort, zegt hij, ik zie wel, ik en vordere niet met **u**, ik wou u wel een goeden raad geven. Wat raad? Dan zoekt hij ze moedeloos te maken, en hij zegt, gij gelooft toch niet dat ge er door zult komen, of dat uw werk goed is; ik rade u, zwijgt er

van, verbergt het, kropt het op, en komt niet uit. Zegt ge, ik ben **altemets** der woorden vol, zoodat hemel en aarde mij te bang is; **gaat dan**, zegt hij, met David in eene spelonk, en weest daar een steenuil of een roerdomp der woestijn gelijk, of doet eens gelijk **Izaäk**, die ging alleen in 't veld, en spreekt het daar eens uit. **Ja maar**, ik kan niet, het overvalt mij altemets zoo, dat ik het wel uit zou schreeuwen; wel pakt u dan altoos van onder de **menschen** en sluit uw deur toe, gaat in het verborgen, en als gij er weer uit komt, komt er met niemand over in discours. Maar mijn huisgenooten, **zoo** die eenig geluid **hooren**? Komt er, zegt hij, maar in geen gesprek over. Ja maar of gij dat al zegt, ik en kan 't niet zwijgen, ze spreken mij zelfs aan; of ik al met ter haast mijn tranen zoek af te **droogen** en een blij gelaat zoek te **toon**en, **zoo** zeggen ze evenwel, wat schort u? hoe waart ge daar zoo bedroefd? Wel loochent het dan, zegt hij, dat ge gebeden hebt, en zegt dat ge voor God niet **geschreid** en hebt, zegt dat het om wat anders was, liegt dan: of moet ge het zeggen, kunt ge er niet van tusschen, zegt dat het niet oprecht, dat het maar valsch was. Ja maar, zij houden 't stuk vast! Wel disputeert er tegen, legt er tegen in den wind, gelooft het niet, al lossen ze nog zooveel zwarigheden op. Exod. VI: 8, Zij hoorden niet naar Mozes vanwege de benauwdheid des **geestes**. Job IX, Daar was 't met Job ook zoo al. Ziet eens, op wat een schrikkelijke wijze hij al handelt.

7. Nog eens: kan dat niet helpen, zegt hij, in uw benauwd leven, gaat, laat de zonde, doet veel deugden, en ziet God zoo te bewegen door een goed leven. Daar zoekt hij ze dan volkomen werkheiligen te maken, en hij zoekt ze ziek te doen liggen in het gasthuis van hun eigengerechtigheid. Phil. III:6 zei Paulus, ik was onberispelijk naar de wet **vóór** mijne bekeering. Antwoord daar maar één woord op, Jes. LXIV :6, alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed, wij allen zijn als een onreine.

8. Zijn laatste sprong, die hij dan wel doet, is deze: ziet ge niet, dat gij dikwijls valt? hoe menigmaal zondigt gij tegen uwe beloften, tegen uw voornemen, tegen den doop, avondmaal, verbond, eed, tegen den zegen? Ziet ge wel, dat gij weinig vordert in de heiligmaking? Ziet ge wel, dat gij al uw goede gestalten kwijt wordt? En, welnu als een man of een vrouwe, gij moet de slappe handen en trage knieën opheffen, en gij kunt niet, wel wordt moedeloos; als God dat zegt, dat gij wederom zoudt de slappe handen opheffen, zegt dan, uwe bestraffingen zijn hard, wie kan dezelve **hooren**? En zoo zoekt hij ze in de kindergeboorte te smoren ; hij legt 't er op toe dat er maar nooit van 't werk iets

komen zou, dat ze nooit zouden doorbreken; hij weet wel, als ze doorbreken, dat **zou tot eere van God zijn**; en als ze doorbreken nemen ze er dikwijls nog een mee ; en **zoo** zoekt hij ze te doen leven tusschen **hope** en **vreeze**, en **zoo** al kwijnende te doen **henengaan**.

III. Nu ons derde stuk: wel, **zal** iemand zeggen, die overtuigd en waarlijk veranderd is, ach, hoe klopt gij mij, laat ik het **schriftuurlijk** zien, waar het onderscheid ligt tusschen ware en valsche overtuigingen! Zet u dan :

1. In de eerste plaats, de ware overtuigingen, die waarlijk door **Gods** Geest in het hart gewrocht zijn, zullen doorbreken in een bekeering van 't hart en daden; de valsche breken ook **wel** door, maar 't is niet in een bekeering van 't harte, maar in de daden. De ware breken altijd door, ze eindigen altijd in een bekeering van hart en daden; de valsche nooit. De Zaligmaker was daartoe gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was; de Geest komt om die verlorenen te bekeeren. De valsche, zult ge vinden, beloven en nemen **veel voor**, ze **zullen eenige** daden doen, maar ze komen tot het harte niet; **zoo** was 't met **Judas** en **Herodes**! Ziet, al die niet in waarheid overtuigd zijn, ze zijn **zoo** algemeen, ze willen tot het hart niet komen.

2. Een tweede regel is: dat met de ware overtuigden zulk een groote oprechtheid vergezelschap gaat; gij zult geen oprechter menschen vinden als die eerst overtuigd zijn, daar is geen arg of list in; ze zouden het al zeggen, hunnen ganschen wandel, gelijk als **Zacheus** en **Paulus**; als ze overtuigd waren, ze zeiden **wat** ze gedaan hadden, wat monsters ze geweest hadden. Daar de overtuigingen niet waar zijn, **daar** is ze eene oorzaak van geveinsheid ; de **niet** waren maken dat de kerk vervuld wordt met geveinsden; ze loopen bij de vromen, ze spreken met hen mee, ze geven een **schoone** gedaante, en brengen ondertusschen een blaam over 't Christendom.

3. De ware gaat gepaard met de uiterste bestendigheid; eer zouden ze **alle** schepselen afgaan, **als** God varen laten; om **zuur** noch zoet **keeren** ze niet weer; is de rede hard, dat mag zijn Joh. VI: 68. Ze gaan daarom niet weg, die gaat, die gaat, zij blijven; daar het niet dieper is als de huid en de gedaante, komt er wat bitters, ze druipten af, **Matth. XIII: 21**.

4. Zij zijn uitnemende nederig: och ze zijn **zoo** klein bij **zich-zelfen**: maar daar de ware niet is, die willen altijd **zoo** hoog vliegen, **die** zijn **als** de scholieren die de letters nog niet kennen, en ze **willen al** lezen; ze willen altijd de groote verborgenheden

Gods weten: ze zijn niet tevreden met het wezenlijke van het Woord: ze kennen dat Woord niet, staat af van uw vernuft, Spr. XXIII:7. Zijt niet wijs bij **uzelven**, Spr. III:7. Daar het recht is, **Heere!** zeggen ze, ik wil mij bij de nederigen voegen, niet hooggevoelig zijn, maar **vreezen**, Rom. XI:20.

5. Ze kunnen **zichzelve**n niet genezen, noch geen mensch kan hen genezen noch stillen: ze hebben dikwijls **zooveel** als ze het houden kunnen; ze **liggen** op hun **bedde** te **weenen** ; ze kunnen zich niet ophelpen : maar daar 't niet waar is, ze kunnen **zichzelve**n genezen : Achab genas zich met een zak.

6. De waren zijn **zoo** bedroefd over hun verborgene zonden, niet alleen over diegenen, die strijden tegen 't licht der **nature**; ze merken dat voor zonde aan, eens lauwwarm, harteloos te zijn, het uiterlijke wat te veel te achten, altemets wat veinsachtig of verkeerd in hun oogmerken te zijn; de valschen weten daar niet van, die tellen dat Register van zonden maar op, dat tegen het natuurlicht strijdt, maar die begeerlijkheid kennen ze niet zonde te zijn; maar de waren treuren meer over hun zondig hart, als over hun zondig leven; meer over de erf- als dadelijke zonden ; ze treuren over hun **geheelen** zondigen staat; ik ben in een desperaten en zondigen staat, zeggen ze, geheel **zoo** verdorven, verstand, wille, hartstochten, memorie! Ach hoe ongeregeld ben ik in mijn liefde, **haat!** en al mijn gedichtsel is 't allen dage alleenlijk boos, van mijner jeugd aan. Als gij eens in een kamer zat, daar twee waren zaten en een valsche was, **die eene** zou al maar klagen over 't uitwendige, en de twee anderen, in mij woont niets goeds, ik ben vleeschelijk verkocht onder de zonde.

Nu, dat zijn onze drie **stukken**: het andere in 't vervolg, als 't God belieft. Amen,

ACHT-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin drie stukken verhandeld worden:

- I. Dat er zeer groote geluidmakende overtuigingen in een zondaar kunnen zijn, en zeer kleine in een waar kind Gods.
- II. Dat de minste overtuigingen in een vrome meer zijn als de meeste in een goddelooze.
- III. Waartoe die verhandeling dient ?

Wij lezen, Luc. VI: 47, 48, dat de Zaligmaker zei tegen het volk, wil Ik u eens toonen, wien die gelijk is die Mij volgt? Die Mijne woorden hoort., en dezelve doet, hij is gelijk een mensch: die een huis wilde gaan bouwen, hij graaft, hij verdiepte, en eindelijk hij kwam en leide het fundament op een rots; daar zal ik op gaan bouwen, zeide hij, dat zal een onweder kunnen uitstaan.

't Was of ze zeiden tegen den Zaligmaker, ziet daar zijn er zoo velen, die U volgen, ze hooren uwe predikatiën gaarne, maar wat is 't voor een volk? Gij moet u te binnen brengen, een man, dien 't in zijn hoofd ligt en maalt, dat hij secuur wonen wil, dat hij voor stormen en onweeren niet behoeft te vreezen; hij verbeeldt zich zoo een gebouw; hij zit eens neer, wat voor een gebouw hij daartoe verzinnen zal; eindelijk, hij krijgt het bestek in zijn gedachten, en hij zegt: daar is zooveel beslag toe noodig, hoe zal ik daar doorkomen? daar gaat die man zijn krachten bekijken en overlegt eens, wat hij in de wereld heeft, en wat hij zou kunnen uitwerken met hetgeen hij bezit; hij legt het eene eens bij het andere, en hij zegt: mijn God, onder Uwen zegen, zie ik, dat ik het werk meester zal kunnen worden. Daarop moet gij u nu een man verbeelden, die de hand aan het werk slaat; laat ik, zegt de man, altijd toch zorgen dat mijn werk in zijn begin goed is; al was mijn werk het kostelijkste paleis dat er is, zegt de man, en het begin was niet goed, het zal in het voortbouwen eindelijk openbaar worden. Wat gaat de man doen, hij gaat graven, hij gaat verdiepen, het schijnt hem in het eerste toe al redelijk wel te zullen gaan; de grond, zegt hij, is redelijk vast; eindelijk zegt hij: en zou er geen beter zijn, hij verdiept, hij zegt: laat ik nog al dieper delven, hij steekt eindelijk op een

rotse, hij wordt blijde; daar kan ik op gaan bouwen, zegt hij, dat is als eene rots der eeuwen, en hij gaat op den rotssteen voortwerken, en het gebouw wordt voltrokken, en eindelijk **zoo** komt de man op het gebruik. De Heere Jezus, die een wonder man was, die een wonderlijken greep had om de lichamelijke dingen te vergeestelijken, doet het ook in dit stuk. Als gij u **zoo** een man verbeeld hebt, **zoo** verbeeldt u dan **eenen**, die Mij volgt, en Mijn woord doet.

Gij zult vromen vinden, die het in het hoofd zit en maalt, zij moeten een gebouw hebben, daar ze secuur en veilig in zijn voor den tijd, in den dood en in de eeuwigheid. En verbeeldt **u** dan dat deze man geen dwaas man is, die zijn gebouw en al zijn gronden neêr wil leggen, al was 't maar op een zandgrond; maar hij wil naar het begin van zijn werk zien. Gij zult zeggen, wat heeft hij voor een gebouw? Zijne zaligheid uit te werken: werkt uws zelfs zaligheid uit, zegt de Apostel, met **vreeze** en beven, Phil. II: 12, en de Zaligmaker, Matth. VI: 33, zoekt eerst het Koninkrijke **Gods** en zijne gerechtigheid, en Joh. VI: 27, werkt niet om de spijs die vergaat, maar om de spijs die blijft tot in het eeuwige leven. Wat is dat te zeggen? Dit, dat hij **zoo** een werk wil uitwerken, terwijl hij leeft, waarop hij van de aarde in den hemel zal komen; hij wil **zoo** een leven gaan leiden in den loop van zijn leven, waarin hij van de natuur tot den genadestaat overgaat, en van den genadestaat tot een staat der heerlijkheid komt, en dat langs den weg van een eeuwige verkiezing, en van de verzoening met God, en de verandering van zijn hart; langs den weg van de genadige vergeving zijner zonden in Christus; langs den weg van een godzaligen wandel en langs den weg van bewaard en verzegeld te worden door God den Heiligen Geest, en van God getroost te worden in den tijd, om wat hem ontmoet te volharden tot den einde toe. Dat is het gebouw. Daar legt in mijn hoofd, zegt de man, daar moeten stormen komen, water-vloeden, winden, plasregen, hij gaat bij **zichzelf** neerzitten, en tusschen God en zijn hart overleggen, wat kost zulk een werk, in zijn begin, in zijn voortgang, en in 't voleindigen? Wat dunkt u dat het **u** wei kosten zou, zegt God? Och Heere **!** zegt hij, als ik den Bijbel doorzie, de kosten zijn groot, het kost gemak, vermaak, eer, vrienden, vrijheid, lekkere beten van onder de **tonge!** Och Heere! het zou mijn leven wel kunnen kosten! Wel, zegt God, man, ziele, dat 's waar, dat zou het kunnen kosten; kunt ge nu met dien doop gedoopt worden? kunt gij nu dien drink-beker drinken? Kwamen er eens **zooveel** dingen, en vele dingen

zullen gewis komen, uw leven **te** moeten laten kon ook wel komen, wat zult ge nu doen? Wel Heere! zegt de **man**, met Uwe **hulpe** en onder Uwen zegen **zoo** zie ik er door; Gij kunt **zooveel** vuur en licht in mijn harte geven, dat ik het met U alles door kan staan; ik ben dan geresolveerd met dien doop gedoopt te worden, en dien drinkbeker te drinken. Daarop valt hij aan het werk, ik uw arme knecht of dienstmaagd, zegt hij, val aan het werk, aan het bouwen, en ik hope dat de goede God het mij zal doen gelukken. Wat doet nu **zoo** een man of ziele? Hij gaat zorgen voor een vast fundament; of ik al de moeite deed **en** aan het bouwen viel, och God! zegt hij, en de'stormwinden kwamen dan eens, en het gebouw viel om ! Hij zorgt voor twee vaste fondamenten : eerst voor het fundament der **Leere**; ten tweede voor het fundament der Zaligheid. Het fundament der **Leere** hebt ge, Eph. II : 20. Als ik het fundament der propheten en apostelen, de schrifture, daar ik up bouwe, niet hebbe, **zoo** zal ik niet zalig worden. Het fundament der zaligheid hebt ge, 1 Cor. III : 11, Niemand kan een ander fundament leggen als hetgene gelegd is, namelijk Christus. Als ik al gaan werken zal, dan zal ik nog altijd moeten zeggen dat de lieve Heere Jezus Christus de eenige oorzaak is van mijne zaligheid, Hebr. V : 9. En Hand. IV : 12, De zaligheid is in geen ander, want daar is ook onder den hemel geen anderen naam, die onder de menschen gegeven is, door welchen wij moeten zalig worden, dan de name Jezus. De zaligheid **en** is in mij niet, noch in mijne deugden, maar alleen in Jezus. Die man **zoo** verre gekomen zijnde, God zij geloofd, zegt hij, ik zie dat ik op dien **Petra** bouwe, Maar of ik nu al hooi, **stroo**, stoppelen op dat fundament ging bouwen, dat zou verbrand worden, mijn werk zal door vuur beproefd worden, 1 Cor. 111: 12—15, ik moet geen gemeene genade of bewerkingen op dat fundament bouwen, dat is maar hooi, **stroo** en stoppelen dat zou verbranden, maar 't moet zulk een werk zijn, dat door het vuur beproefd wordende, de proeve van het vuur kan uitstaan, 1 Petri I : 7. De man zegt, ik mag mijn **leven** geen bewerkingen of **gestaltens** daarop leggen of het stuk moet schriftuurlijk zijn; ik moet exempels van vromen voor mij hebben, en ik moet voelen dat de Heere Jezus Christus het Fondament van mijn gebouw is.

Dit nu willende doen, wat zegt de Zaligmaker van dien man? Hij gaat graven en verdiepen. Een vrome die gaat graven en verdiepen, wat **wil** dat zeggen? De man, die Mij volgt, hij graaft heel den grond uit ! Wat is dat graven? Dat is dat onderzoeken alle dagen van zijn staat en gestalte; elk Avondmaal en **bij** elke **ge-**

legenheid onderzoekt hij, of hij heeft dat fundament der leere en der zaligheid, 2 Cor. XIII: 5, Onderzoekt uzelfven. 1 Cor. XI: 28, De mensche beproeve hemzelfven. Dat kunt gij voelen. Wat is nu verdiepen? Dat is, als gij al gegraven hebt, dat gij nog al dieper graven wilt; weet ge wat dat is? Eerst, verdiepen dat is dat nauwe onderzoek. Ten tweede, het is een gestadig onderzoek. Ten derde, verdiepen is met zijn werk voor God te komen. Ten vierde, het is goede en kwade werkingen naast een te leggen, en te zien welke werkingen van Gods Geest, en welke van ons zijn.

1. Let eens, de vrome die verdiept, die zegt: och Heere! ik moet in het onderzoek er niet maar overloopen, en zoo maar denken, ik heb in dien of dien tekst een teekentje gevonden, dat ik bezit; maar men moet zijnen staat nauw onderzoeken, Klaagl. III: 40, Laat ons onze wegen onderzoeken. In het eerste onderzoek graafde hij, maar in het tweede is het verdiepen. Wat is verdiepen? Wat doet zoo een dan? Mijn Heere! zegt hij, wat is er al schijn? Wat zijn er al gemeene bewerkingen, die geen waar goed van 't genadeverbond zijn? Wat kan men ver komen! Wat kan men nabij komen! Wat kan een mensch al vele bewerkingen hebben en een grooten naam krijgen? Hij kan zelfs tot in de bruiloftsmaal komen en een gast zijn, Matth. XXII: 11, 12; hij kan tot aan de deur en de poorte kloppen om binnen te komen, en evenwel moeten buiten blijven, Matth. XXV: 11, 12, en Luc. XIII: 24. Dat is het eerste, laat mij nauw gaan onderzoeken, opdat ik geen schijn voor zijn neme.

2. Dan zegt hij, och God! ik ben zoo liefdragende omtrent mijzelfven, ik heb zulk een liefde tot mijn eigen, ik mocht eens een besluit uit eigen liefde maken van 't geen ik niet bezit! Daar ziet hij uit in de stad en op de plaats van zijn woning, of er niet een bedreven man of vrouw is, van het mannelijke of vrouwelijke geslacht, dat scheelt hem niet, of ze rijk of arm zijn, daar ziet hij niet naar, hij ziet, wie de oprechtste is, die hem nog iemand vleit; mag ik mijn hart wel eens tegen u uitspreken, zegt hij, zoo staat het met mij, met mijn staat en gestalte, zoo gij kunt, onderricht mij, bestraft mij, doet zoo gij kunt, maar spreekt de waarheid. De rechtvaardige sla mij, 't zal weldadigheid zijn, ende hij bestraffe mij, 't zal olie des hoofds wezen, het en zal mijn hoofd niet breken, Ps. CXLI: 5. Daar zijn er velen, die aan die verdieping niet en durven komen, maar ze havenen zoo wat ten ruigste; maar deze zeggen, spreekt rechtuit tegen mij, handelt mij trouw; dan moet ik ook recht uit komen, zegt zoo een, ja dat zal ik doen zegt hij.

3. Och Heere zeggen ze, bij menschen kan ik ook al wat geliefd

worden, die kunnen naar den aard der liefde spreken, en wat dan? Och God, ik kom met geheel mijn werk voor U! ik weet dat alle dingen naakt en geopend zijn voor Uwe oogen, dat Gij mij tot in mijn binnenste kent; hier valt geen vleien noch **veinzen**. O God, ik weet, dat Gij naar waarheid oordeelt, en dat Gij anders niet als de waarheid getuigen zult; heb ik nooit iets van U genoten, zegt het mij, is er niets in mij, waarschuwt mij, en zegt mij ook, **zoo** er iets in is. Dat is het derde; mocht ik het eens weten van Uwe Majesteit! De wijze bepaal ik niet, maar mag ik er wel staat op maken?

4. **Zoo** is 't dat nu een kind Gods, die den Heere Jezus volgt, de goede bewerkingen en die maar van hemzelve zijn, tegen malkanderen gaat leggen, en hij zoekt ze te onderscheiden; dan gaat hij het onderscheid van beide bezien, en hij rust niet voor dat hij bij God, bij zichzelf of bij menschen kan zeggen, **zoo** is 't met mij gesteld, de zake is in mij, ik ben voldaan, ik zie dat het geen valsch werk is, dat in mij is.

Daar hebt gij de taal van den Heere Jezus, wie die gelijk zijn, die Zijn Woord doen en Hem volgen; de gekrookte rietjes wil Hij niet en breken.

Wij waren ook met zulke dingen bezig, en bijzonder, om door vele en gewisse blijken te **toon**en, wie uit de natuur in den genadestaat was overgegaan. Onder al die blijken **zoo** waren wij gekomen aan dat nauwluisterende blijk, de waarachtige overtuiging. Dat is een **teeken**, dat zeer nauw luistert, daar wij van moeten zeggen, de minste heeft het ondervonden. Om dat wel te onderzoeken, **zoo** zeiden we eerst, dat er geestelijke overtuigingen waren, die een recht onfeilbaar **teeken** bevonden Wierden, dat iemand uit de **nature** tot de genade was overgegaan. Verder, wat overtuigen was. Dan, hoe velerlei overtuigingen dat er wel zijn. Dan, dat er eenige gemeene **teekenen** en regelen van onderscheid waren tusschen de ware en **valsche**. Dan, hoe die, die de ware niet hadden, ze misbruikten. Dan, hoe de duivel een kind Gods, die de ware had, aan was, om er mede een verkeerd gebruik van te maken. Dat was het laatste, dat we hadden, **zoo** verre waren wij in dat nauwluisterende stuk, de overtuiging, gekomen. Tegenwoordig zullen we dit doen, dat wij **u** zullen **toon**en, dat er zeer groote en geluidmakende en ruchtbaarmakende overtuigingen in den zondaar zijn, en zeer kleine kunnen wezen in een kind van God, en hoe dat de allerkleinste in een kind van God verre overtreft de allergrootste in den zondaar. Let eens:

1. De zondaar, zeggen we, kan zeer ruchtbaarmakende overtuigingen hebben, en de vrome zeer kleine.

II. Ook zeggen we, dat de minste in een vrome meer is als de grootste in een goddelooze.

III. Zullen we **u** doen zien, waartoe deze verhandeling dient.

1. Let eens op : in de goddelooze verworpelingen zult ge altemets groote overtuigingen vinden, zoodat er een huis, een stad, en een land van gewaagt; al was 't een man, die **zoo** hard geperst, en door zijne **consciëntie** wakker gemaakt wordt door de oordeelen ; daar staat hij dan uit en schreeuwt, Ziet het in een Pharao, wat deed hij? heel zijn huis en hof waagden er af, als hij God rechtvaardigen moest; ik heb mij ditmaal verzondigd tegen den Heere, zegt hij, die rechtvaardig is, maar ik, en mijn huis, en mijn volk zijn goddeloozen, Exod. **IX:27**. Hoe hoog ging het, en dat van **zoo** een koning, die onlangs zei: wie is de Heere? Exod. V: 2. Hij was **zoo**, dat heel zijn hof er van verschrikt was. Bezieet het in een Saul, die **zoo** kermde over de verlating van God; noch hovelingen, noch eene tooveres konden hem niet stillen. Achab, zulk een goddelooze, wat was hij overtuigd? die zich verkocht had om kwaad te doen, wat overtuigingen had hij? zoodat God tegen **Elia** zei: man, let gij dan wel op den koning Achab ; 't schijnt dat gij er niet op en let! als gij in uwe gebeden **zijt**, gij spreekt er niet eens van, let ge er dan niet op? ziet eens op hem, is hij gewend **zoo** langzaam te gaan ? zich **zoo** te vernederen ? **zoo** klein te zijn? 1 Kon. XXI : 27-29. Nog eens, men leest ook, Jes. LIX: 12, 13, ons liegen en ons overtreden tegen den Heere kennen wij. En in het Nieuwe Testament hebben we er ook. Wij **zullen** maar dat eene nemen van Felix, Hand. XXIV: 29. Daar neemt hij dien gevangen **man** Paulus eens alleen in zijn kamer of in 't rechthuis, en hij zegt, 't is **u** geoorloofd te spreken, zegt al wat er in uw harte is, ik bepale u niet. Daar komt de man, en hij raakt aan **zoo** een stoffe, die hem al heel rondom roerde ; daar preekt hij van de matigheid, wat deugd is dat? zegt hij. Van de rechtvaardigheid, wat glans is daarop? Maar de onrechtvaardigheid, de onmatigheid wat gruwel is dat? wat zal het gevolg zijn ? **Gods** vteeselijk oordeel. Hij wierd **zoo** gepriemd in het midden van de predikatie, dat hij moest zeggen; **schei** er uit, ik kan u niet langer **hooren**. Gaat dat niet hoog, als men openlijk in een predikatie moet uitschreeuwen? En ze waren evenwel goddeloos, en ze bleven 't. Maar wij zeiden ook, **dat** er overtuigingen zijn in de vromen, die klein zijn, die niet veel gerucht en maken; is dit **zoo**? Och ja. Daar was de koning

David; zijn harte klopte en sloeg hem, 2 Sam. XXIV:10. Hij maakte niet veel uitwendig beslag; mijn zuchten, zeide hij, en mijne begeerte zij voor U niet verborgen, Ps. XXXVIII:10. Mattheus, als hij daar van het tolhuis in zijn harte gegrepen wierd, hij maakte niet veel beslag, hij wierd overtuigd van zijn kwaad, maar hij schreeuwde het niet veel uit, Matth. IX:9. Lydia, als haar harte geopend wierd, zij maakte niet veel beslag: zoo gij oordeelt, zei ze tegen de Apostelen, dat ik het waardig ben, zoo moet gij tot mij inkomen, Hand. XVI:15. En zoo zult ge er wel duizend in het Woord vinden. Dat is onze eerste stelling.

II. De tweede stelling is: dat de kleinste overtuiging in een vrome beter is als de allergrootste in een verworping. Dat moeten wij u toonen. Waarin?

1. Eerst, de minste overtuiging in een kind Gods is ware genade; het is fijn goud, goed goud; daarom staat er, Ps. XLV: 10-13, in 't fijnste goud van Ophir zal ze tot den Koning geleid worden. 't Zijn goede paarden, hoe klein ze ook zijn; al zijn ze niet geslepen, al zijn ze zoo glanzig niet als ze daarna eens zien zullen; het is fijn goud, schoon dat er nog veel vuils aan hangt, Rom. VII. Maar de allergrootste overtuiging in den zondaar is maar schijn; 't is wat geverfd, 't en is geen edel gesteente, 't is maar slechte stoffe, 't wat verglaasd en gepolijst. Gij gewitte wand, Hand. XXII:2. Gij zijt witgepleisterde graven gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn ze vol stank en doodsbeenderen en onreinigheid, Matth. XXIII:27. Nu vraag ik u, is een klein stuk goud niet beter als een groot stuk koper? Is een kleine diamant niet beter als een groot stuk glas? Ja, zult gij zeggen. Wat scheelden de overtuigingen van die drie duizend of van al de inwoners van Jeruzalem? Het verschil was groot, Matth. XXVII, Hand. II. Dat is 't eerste onderscheid; in den eenen is 't ware genade, en in den anderen is 't niet als schijn.

2. De allerkleinste in een kind van God is zoo uitermate oprecht; ze durven met hun kleine overtuigingen zoo voor God en menschen komen, daar is geen bedrog in haren geest, Ps. XXXII:2. O God, mijn hart is oprecht, zeggen ze, proef mij, verzoek mij, beproef mij, doorgrond mij, is het geen waarheid in mij, maak mij te schande, Ps. XXVI:2, en CXXXIX:23, 24. De allergrootste in een zondaar, laat hij nog zooveel geluid en gerucht maken, hij is niet oprecht, hij durft voor God en voor oprechte menschen zijn overtuigingen niet brengen, 't is hem zoo eng en bang, als hem iemand toetsen zou, hij zou het kwalijk nemen; als er proeven gesteld worden tusschen ware en niet ware overtuigingen, dan pleistert hij zich

met **looze** kalke. Is het niet beter een klein stuk goud te hebben, dat men durft en kan toetsen, als een groot stuk koper te hebben, daar men van moet zeggen, och gij moet het niet toetsen?

3. De allerkleinste overtuiging in een kind **Gods** is een vrucht en vloeit af van God den Heiligen Geest, zooals Hij de Geest der belofte is, dien de Vader belooft heeft te zuilen uitstorten, en zooals Hij de Geest der genade en der gebeden is, en, let wel, zooals Hij de Geest van Christus is, Rom. VIII:9. De Geest Zijns Zoons, Gal. IV:6, zooals Hij door Christus verworven is. Daar komt dan de Geest der overtuiging, zooals Hij van Christus gezonden wordt naar dat hart, en Hij werkt in hetzelfde **zoo**, dat de wereld niet kent, want zij en ontvangt Hem niet, zooals Hij in Christus het Hoofd is, en in de geloovigen als in Zijne leden woont en werkt. Maar de allergrootste overtuigingen in een onvrome, schoon zij komen van den Geest, want zij worden ook **eenigerwijze** den Geest deelachtig, Hebr. VI:4, schoon ze komen van God en van den Geest **Gods**, **zoo** komt die evenwel niet in hen werken ais de Geest van Christus. Gij zult zeggen, werkt dan de Geest **Gods** ook in de verworpenen? Ja, Ps. XCIV: 10, Ik ben 't, die de Heidenen tuchtigt, en de volken wetenschap leert. De Geest van God brengt dat **tewege**, dat de booze menschen in de wereld bedwongen worden, en dat er een eerbaarheid is in de samenleving, opdat de menschen niet zouden leven in een ongebondenheid. God zorgt dat de booze en **zorgelooze** wereld niet is eene vergadering van moordenaars en booswichten; maar Hij wil een eerbaarheid in de wereld hebben.

4. De allerminste overtuigingen in een kind van God gaan met de zaligheid gemengd ; ze weten dat juist niet, maar, al stierven ze, ze zouden hun **oogen** in den hemel **opslaan** ; het zijn de eerstelingen des **Geestes**, daar Ik den vollen oogst op zal doen komen, zegt God, Rom. VIII:23. Mijne offerande, zeggen ze, was een gebroken **herte**, Ps. LI: 19; daar zal Ik up zien, zegt God, en er in komen wonen en woningen maken, Jes. LVII: 15 en LXVI: 2. Maar de grootste overtuigingen mogen in een verwoepeling zijn, Ik zal hem evenwel in eeuwigheid in den hemel niet nemen, zegt God, al had hij langs de straten geschreeuwd, het is hem een eersteling van de hel, op welken in korten tijd een eeuwige disperatie volgen zal ; hij zal haast dien worm ondervinden, die niet en sterft, Marc. IX: 44. Op hoe **hoogen** berg ze ook waren, die buiten de Arke waren, in de eerste wereld, ze moesten verdrinken; **zoo** ook die buiten den Geest van Christus zijn, die gaan verloren, Rom. VIII:9.

5. De minste overtuiging in een kind van God komt uit en gaat **verzeld** met een waar geestelijk leven van binnen: al sprak men hem zijn leven niet aan, al woonde hij in een bosch, al was hij in zijn leven onder geen een Predikatie, die overtuigingen zouden evenwel als een fontein gedurig opspringen, want ze komen voort uit dien nieuwen geest, die in hen is, Ezech. XXXVI : 26. Maar eens zondaars overtuiging komt niet voort uit een nieuw hart; hij heeft een vreemd rad van buiten dat hem beweegt, schande of eere, of **zoo** iets dat zijn harte wel weet, dat dan bij de uitkomst gezien wordt. Wat een groot onderscheid is er? Als tusschen een levend mensch en een horlogie. De ware is als de zon, die altijd omloopt, maar de onware is als een molen, die niet omloopt als door den wind.

6. De minste overtuiging ziet meer het kwaad, dat in de zonde is, als het kwaad dat van de zonde komt; het kwaad dat er in de zonde is, dat doet mij **zoo** zeer, zeggen ze, en dat weegt hun meer als geheel de hel; de zonde doet hen **zoo** aan; waarom? omdat ze aan den Heere Jezus zulke wonden gegeven heeft. Och, God de Heilige Geest, zeggen ze, ik heb er U door bedroefd, door mijne dwaasheid en rebellie tegen **zoo** goeden God. Maar de grootste overtuigingen- hebben meer smart over het kwaad dat **op** de zonde volgen zal, als over het kwaad dat in de zonde is; die zondaars, die zulke groote overtuigingen hebben, die hebben meer smart over den toorn **Gods** en over de hel, als over het verfoeilijke dat in de zonde is.

7. De minste overtuigingen in een kind **Gods** rusten niet, voor dat hun overtuigingen eindigen in de verandering van hun hart en daden, en voor dat ze van den **Medicijnmeester** verbonden worden. Och Heere, zeggen ze, ik kan niet rusten voor dat ik dat einde bereikt heb, de verandering van mijn hart en daden, en voor dat de Heere Jezus een verband gedaan heeft aan mijn gebroken ziele. Ps. XXXIV: 19, Och wees doch nabij, mijn harte is **zoo** verwond, zegt ze. Maar de allergrootste overtuigde kan wel rusten zonder dat einde bereikt te hebben, en hij en zoekt dat verband **zoo** niet.

8. Ten laatste; de minste overtuigingen maken een kind van God **zoo** godsdienstig; maar de grootste maken een goddelooze niet godsdienstig. Achab hield niet meer van **Elia**, toen hij **zoo** klein was en zich **zoo** vernederde, als van tevoren; maar een kind **Gods** wordt **zoo** kerks, hij wordt **zoo** biddende, alleen, en met zijne familie. De vrome is als, Jer. XXXI: 19, toen ik aan mijzelf ontdek en bekend gemaakt wierd, **zoo** heb ik berouw gehad, en

op de heupe geklopt; Luc. XVIII: 10, toen de Tollenaar zoo overtuigd wierd, toen ging hij naar God toe en in den tempel. Paulus, toen hij overtuigd wierd, toen was hij op de knieën: ziet hij bidt, Hand. IX: 11. De goddeloozen worden daarom niet kerks, ze drijven zich van God af, ze verwekken **vreeze** in zich, en die **vreeze** geeft **oorzake** van vervreemding. Kaïns **vreeze** had tot zijn gevolg vervreemding van God. Zoo ziet gij dan, dat de rechtvaardige voortreffelijker is als zijn naaste; de vriendinne des **Heeren**, die staat daar sierlijk en blinkt als een lelie onder de doornen.

III. Gij zult zeggen: waartoe dient nu dat verhandelde? Dat is ons derde stuk. Het dient tot ontdekking, waarschuwing en moedgeving.

Wel, mond- en naam-christen, uiterlijk belijder, wordt ge nog niet ontdekt? Met de overtuiging der verworpenen kunt gij gerust op uw droesem blijven zitten. Hebt ge uw leven die der uitverkorenen wel gehad, die gaan graven en verdiepen? Och neen, op verre na hebt ge zoo niet geweest. Gij leeft zoo gerust, stil, zonder graven of verdiepen; hoe kunt ge uw kostelijken tijd zoo op het onzekere doorbrengen? Wilt ge dan gaan graven en verdiepen als ge weg zult zijn?

Waartoe dient het nog meer? Tot waarschuwing. Gerusten, die zoo zeker zijt, wilt ge met ons niet meedoen? Gij zult verloren gaan, blijft ge zoo, en wordt ge niet anders, gij gaat vast naar de helle. Ik waarschuwe u.

Gij, gekrookte rietjes, al hebt ge uw leven zulke fuidbare overtuigingen niet gehad, zegt daarom niet, mijn werk deugt niet, bedroeft den Geest Gods niet; wie zal u dan verkwikken, zoo gij tegen Hem in den wind legt en uw werk ontkent? Ik waarschuwe u, legt het werk des **Geestes** niet op een goede opvoeding. Gij hebt er licht uw leven geen gehad, of toen ge ze had, **was ze u** licht tegen de borst, ja, als gij ze hadt, hadden heel gaarne uw ouders gezien dat gij dat werk- gedaan hadt, dat gij nu doet; uw goede opvoeding kan 't werk niet doen, maar de zegen **Gods**. Timotheus wierd gezegend. Zet het niet op rekening van den duivel, dat ge zoudt zeggen, die heeft zich in een engel des lichts veranderd. Nu moet ge graven, gekrookte rietjes. Hoe waart gij 't al **door**-gestaan, al die **aanvechtingen**, smaad? was 't door Mij niet, zegt God, gij moest allang weg geweest zijn! Bovendien, hebt ge niet gewonnen? God kent **zoowel** klein werk als groot, Hij ziet zoowel op de verslagenen als op de verzeerden, op de verbrijzelden als op die zich verheffen in de wegen des **Heeren**.

Ik sluit met den tekst van Paulus, Phil. 1: 6, Vertrouwende **dit-**

zelve, dat Hij, die in **u** een goed werk begonnen heeft, dat zal voleindigen tot op den dag **Jezu Christi**. Amen!

NEGEN-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze stukken verhandeld worden:

- I. Dat een verworping kan leven onder zeer zware en schrikkelijke overtuiging en het zeer hard kan hebben.
- II. Dat een kind **Gods** ook wel voelt **zeer** groote bangheden van zijn consciëntie.
- III. Het onderscheid tusschen de **natuurlijke** bangheden en **tusschen** geestelijke bangheden in een kind van God van de vernieuwde consciëntie.

WIJ lezen, Hebr. VI: 4, dat er menschen zijn, die eens verlicht geweest zijn, ende de hemelsche gaven gesmaakt hebben, **ende** des Heiligen **Geestes** deelachtig geworden zijn. Gij zult zeggen, wat zijn dat voor menschen, en wat zult gij daarvan maken ?

1. Eerst, het zijn **zulken** als **Bileam**, Num. XXIV : 3, 4, die **zeide**: de hoorder der redenen **Gods spreekt**, dien de **oogen** geopend zijn spreekt, die verrukt is geweest, die des Almachtigen **gezichte** ziet. Het zijn zulke menschen als **Saul**, 1 Sam. X : 10, daar kwam een hoop profeten hem te **gemoet**, en hij profeteerde in het midden van hen. Het zijn **zulken** gelijk **als** die valsche profeten, waarvan gij leest Jer. XXIII: 25, Ik hebbe **eenen** droom gedroomd, zeiden ze, God heeft het aan mij ontdekt. Het zijn **zulken** als de valsche Apostelen waren, 2 Cor. XI: 13. Die Apostelen waren bedriegelijke arbeiders, en veranderden zich in Apostelen **Christi**, ja konden zich **zoowel** in Engelen des lichts veranderen als hun koning, de duivel.

2. Het zijn zulke menschen, die ook wel naarstig onder de middelen komen, alsof het ware vromen waren; het scheen een volk te zijn, dat lust had om tot God te naderen; gij zijt een lief man, zeiden ze; ze spreken van u, zegt God, als ze bijeen zijn, en ze zeggen, hij is ons als een lied der minne, hij streelt ons harte ; **Ezech. XXXIII**: 31, 32.

3. Het zijn **zulken**, die onder de middelen komende **wel** bewerkingen krijgen; het woord smaakt mij **zoo**, zeggen ze, het is mij **zoo** wonder aangenaam, ik ontvang het woord met **zulk** een blijdschap. Luc. IV: 22, ze stonden stijf van verwondering als ze den Heere Jezus zagen en hoorden prediken; is dat prediken, man, zeiden ze, wat aangename taal is dat?

4. Het zijn niet alleen **zulken**, die **zoo** bewrocht worden dat ze als opgetogen zijn, maar ze worden ook **wel** eens neerslachtig, zoodat ze hun hoofd laten hangen als een **bieze**, de tranen springen **wel** eens uit hun **oogen**, ze zijn **zoo** bedroefd, ze weten geen raad dat ze **zoo** bewrocht en bewogen worden. Dat kunt ge zien in Agrippa, Mand. XXVI: 28, **wel** man, zegt hij tegen Paulus, gij beweegt mij bijna. 't Gaat **zoo** ver, dat hunne consciëntie meer vrijheid krijgt om haar werk te doen, ze willen hun consciëntie niet tegenvallen, ja **zulken** worden **wel** **zoo** gewrocht, dat ze aangezet worden tot het goede en om een geheel anderen wandel te gaan inslaan; en evenwel **zoo** ontbreekt hun een vernieuwde consciëntie, de zaligmakende bekeering ontbreekt hun.

5. Het zijn **zulke** menschen, die veel gaven des **Geestes** hebben; ze hebben geestelijken bijstand om te bidden, om te prediken, om krachten te doen, Matth. VII: 22. En hoe ver ze daarin ook mogen komen, zou gaan ze nochtans verloren, want ze hebben den Geest der vernieuwing aan hun hart niet, die hen waarlijk bekwaam maakt tot het geloof. Judas en zijns gelijken ondervonden dat. Saul had ook den Geest tot ontwaking van zijn natuurlijke consciëntie, maar niet tot verandering. Gen. VI: 3, de Geest twistte met de inwoners van de eerste wereld, maar daar en was geen ware vrucht des **Geestes**, Gal. V: 22.

Een mensch kan dan verlicht zijn, en de **hemelsche** gaven smaken, en Geest hebben, en evenwel geen genade hebben; dat, zeg ik, kan hij hebben en genadeloos zijn, want die de Apostel op het 4e vers **zoo** beschreven had, die worden op het 6e vers afvallig. Was 't ware genade geweest, **zoo** hadden ze niet afgevallen. Daar ware genade is, struikelen ze dikwijls **wel** zwaar, maar ze storten nooit heel ter neer; ze worden ondersteund van onder eeuwige armen, Deut. XXXIII: 27; ze zijn begrepen in het **voorgebed** van den Heere Jezus, Luc. XXII: 32, Ik hebbe voor u gebeden, dat **uw** **geloove** niet op en houde. Zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, Joh. X: 28. Derhalve vergaapt **u** aan het uitwendige niet: men kan groot beslag uitwendig maken, en inwendig niet, Weet ge wat ge doet? Doet **zooals** wij in onze aansprake zeiden:

legt eens schijn bij zijn, en oordeelt dan een rechtvaardig en rechtmatig oordeel, en ziet wat **gij** bezit.

In zulke **stoffen waren** wij bezig, en inzonderheid waren wij gekomen aan dat **nauwluisterende** blijk, de overtuiging. Daar zijn zeer vele overtuigingen ; daar zijn **overtuigingen** van 'n natuurlijke consciëntie, en daar zijn er van een geestelijke vernieuwde consciëntie ; daar zijn overtuigingen door oordeelen ; daar zijn er door zegeningen ; daar zijn overtuigingen door het ziekbed; daar zijn er door exempels; daar zijn er door het Woord ; daar zijn er door een gemeen werk des **Geestes**; daar zijn er die een waar werk des **Geestes** zijn. Wij kunnen het niet voorbij, of wij moeten elk op **zichzelven** behandelen, als 't God belieft en wij leven, en dan bij **al** die soorten van schijn en zijn, zullen wij onszelven eens nevens leggen, en **zoo** tusschen de stukken doorgaan. De overtuigingen, die door de consciëntie zijn, zullen wij eens bezien, en daarin **toon**en eerst, dat de verworpenen onder zware overtuigingen van hun consciëntie leven kunnen, en al vrij ver komen; dan, dat een kind **Gods** ook in zware overtuigingen leeft; en eindelijk zullen wij **u toonen** het onderscheid tusschen de eene en de andere. Let dan op deze drie stukken :

1. Eerst. De verworpenen kunnen leven onder zware en schrikkelijke overtuigingen, en het zeer hard hebben.

II. Dat een kind **Gods** ook bangheden van zijne consciëntie voelt.

III. Zullen wij u het onderscheid **toon**en tusschen de bangheden van een natuurlijke en geestelijke vernieuwde **consciëntie**.

I. Wat het eerste aangaat; van de consciëntie lezen wij dikwijls in het Woord. Hand. **XXIII:1**, Ik hebbe met alle goede consciëntie voor **God** gewandeld tot op dezen dag. Hand. **XXIV:16**, Hierin **oefene** ik mijzelve, om altijd een ongerlijke consciëntie te hebben bij God en de menschen; en Rom. **IX:8** zegt Paulus, mijne consciëntie geeft dezelfde getuigenisse met den Geest. 2 Cor. **I:12**, Onze roem is deze, het getuigenisse **onzer** consciëntie. 1 Cor. **IV:4**, Ik ben **mijzelven** **geenes** dings bewust. 1 Petri **III:16**, Hebt doch eene goede consciëntie. Hebr. **X:22**, Uw **herte** van de kwade consciëntie gereinigd hebbende door het bad des waters.

Gij zult zeggen, de consciëntie wat is dat? Wij en kunnen ons gansche stuk niet stellen, of wij moeten **zoo** van stuk tot stuk nederdalen, en **zoo** zeggen wij dan, daar moet eene consciëntie in elk mensch zijn, en daar is er een; maar wat is nu de consciëntie? De consciëntie, dat is zulk een licht in de ziele; de consciëntie is als het oog van God; 't is de **lampe** des **Heeren**,

die alle de binnenkameren des buiks doorwandelt en doorzoekt; daar niemand zien kan als God, daar ziet ook de **consciëntie**, **Spr. XX: 27**. De consciëntie is niet alleen het oog van de ziel, maar ze is ook de wetgever.

Wilt ge naar die wet leven, zegt ze, is 't niet redelijk? De consciëntie is hun beproever, ze is hun oordeeler over al 't geen dat ze gedaan hebben en over 't geen dat ze gelaten hebben, of ze het wel mochten laten en of ze het wel mochten doen, ze beproeft en toetst het eens.

Behalve dat, ze is hun **ontschuldiger**, als ze rechtuit gewrocht hebben; ik heb niet tegen u, zegt ze dan. Het is dan **zoo** ruim van binnen, ze is dan **zoo** vrijmoedig, ze is dan zulk een blanke consciëntie. Maar **zoo** wakker als er iets kwaads gepasseerd is, **zoo** beschuldigt ze : hoe hoor ik dit, zegt ze, ik moet u tegenvallen, ik beschuldig u, ik **tije** u dat op, dat hebt gij gedaan, en dat gedacht, **Rom. II: 15**. Dan wordt ze de **bewijzer**. Moet ik het **u** bewijzen, zegt ze, ik ben er bij geweest; ik was er bij en aan, gij kunt voor mij niet verborgen houden het heele beleid en het bestek; wil ik het u bewijzen met plaatsens, met gezelschappen en **daden**? Ik waarschuwde u, maar gij en hebt niet geluisterd; nu zal ik u **benauwen** en uw rechter wezen, gij zult vol schrik en **vreeze** wezen, in uw uitgaan en in uw ingaan zult gij den vloek **Gods** voelen, Deut. **XXVIII: 19**. Nog eens, ik zal zeggen : bindt hem handen en voeten, ik zal tegen u getuigen het kwade. Maar ik ben ook uw **opwekker** tot bidden, schreien, vernederen en om genade te **smeeken**: doet het toch, mijn vriend, wilt ge dan niet naar mij **hooren**? Ik ben de memoriseerder, aantekenaar, te binnenbrenger van al uw doen, en dat al zal ik **u** te binnen brengen als het u meest smarten zal. Of men nu al zegt: de consciëntie is **eene** medebewustheid, dat is niet met al: dat is de consciëntie en zonder die en is er geen mensch in zijn leven in de wereld geweest.

Die consciëntie kan niemand ontloopen noch meester worden, al nam hij nog **zooveel** gloeiende brandijzers: zijn hart gloeit in zijn binnenste.

Al was iemand de allergoddelooste, al was 't een die zijn leven onder geen bediening kwam, al was 't een Domitiaan of een Nero, ze moesten **altemets** in het midden van hun goddeloosheid het stuk uitschreeuwen, ze verstaken zich in kelders, in holen, onder bedden, en vluchtten van kamer in kamer, als God extra-ordinaire bewijzen **van** Zijne mogendheid gaf in donder en bliksem.

Ziet het in **Beltsazar**, als God een extra-ordinair blijk gaf van

Zijne mogendheid aan den wand van het koninklijke paleis, Dan. V.

Ziet het in Adonibézek, als hij daar onder de tafel des konings met afgehouden duimen zat om zijn kost te rapen, **zoo** moest zijn consciëntie hem voor den dag doen komen, en zeggen: God is rechtvaardig, ik had zeventig koningen met afgehouden duimen hunner handen en voeten onder mijne tafel, gelijk als ik gedaan hebbe, **zoo** wordt mij weer vergolden, Richt. 1: 7. Wie kan er aan twijfelen, dat de goddelooze er benauwd af wordt? waarom Paulus ook zegt, de droefheid der wereld werkt den dood, 2 Cor. VII: 10.

Ziet het in Pharao, een man **zoo** hard, dat hij zei, wie is de Heere, Exod. V: 2; maar toen hij wakker gemaakt wierd door zijn consciëntie, braken er deze woorden uit zijn mond, ik hebbe mij verzondigd tegen den Heere, bidt vuriglijk voor mij, Exod. IX: 27, 28.

Wie kan twijfelen of de consciëntie deed haar werk, als ge eens let op een Felix? Als Paulus van het oordeel sprak, wat was hij benauwd! Hij predikte van de onrechtvaardigheid, onmatigheid, wat zonde dat was; de consciëntie zei, gij zijt onrechtvaardig en onmatig, en daarop dreigde deze hem het oordeel; hoe wierd hij bevreesd! Hand. XXIV : 25.

Geliefden, gelijk in **zulke** monsters de **consciëntie** haar werk doet, **zoo** doet ze het ook in **elken** zondaar. Wat leven ze onder de kloppingen, nepen, bangheden, beroerten en engten van hun gemoed, zoodat ze denken, ik zal nog te schande komen. Wat leven ze onder bangheden, zoodat ze **zooveel** hebben als ze houden kunnen en als ze stillen kunnen. Die benauwende **consciëntie** voelde Kaïn over zijn broedermoord, die voelden Jozeph's broeders over 't geen ze Jozeph aangédaan hadden, die voelde Saul over het verlaten van den Heere, die voelde **Herodes** over zijn **onkuisch**heid, die voelde die vrouwe in overspel gegrepen; die voelde Judas over zijn verraderij, ja menig duizenden staan onder die benauwende consciëntie.

Nu, een verworpene kan het ver brengen, zeiden we; gij zult zeggen, hoe ver kan een natuurlijke consciëntie gaan?

1. Eerst, hij kan overtuigd worden over zonden, die niet **zoo** zeer openbaar zijn voor de wereld, al was 't een heimelijke zonde, daar hij noch schade noch schande af te wachten had. Ze kunnen heimelijk groote benauwdheden in hun binnenste dragen, want geen mensch kan iets voor zijne consciëntie verbergen. Wat doet die **consciëntie**? **Zij** houdt het altijd aan de zijde **Gods**; al wildet gij ze op den mond slaan, de consciëntie zegt, ik heb het gezien, ze houdt het aan de zijde **Gods**, moet ik u dan niet benauwen,

zegt ze. Pred. **VII**: 22, uw **herte** heeft ook veelmalen bekend, dat gij anderen gevloekt hebt. Ziet, **zoover** kan ze komen, ze overtuigt van zonden, die niemand weet als zij en God alleen.

2. **Zoover** komt het, dat ze ontstellend werk van de consciëntie vinden over zonden; ach Heere, zeggen ze, 't is **zoo** onredelijk, **zoo** ongerijmd, 't is te gruwelijk, 't is te **leelijk**. Ik en wil niet zeggen dat ze overtuigd kunnen zijn over zonde als zonde, alleen omdat ze strijdt tegen den wille **Gods**, maar omdat ze **zoo** onredelijk is en **zoo** ongerijmd; niet over de zonde als zonde, maar over het gevolg van de zonde. Laat ik het u met een exempel ophelderen. Daar is een groot goed man, hij doet aan een zondaar vele weldaden, en die misbruikt ze zeer ondankbaar; kan zijne consciëntie over de onredelijkheid hem niet benauwen?

Mij dunkt dat het **zoo** geweest is in Judas, als hij zei, ik heb verraden het **onnoozele** bloed, ik hebbe gezondigd, verradende het onschuldig bloed, Matth. XXVII: 4; toen speelde hem **zoo** zeer niet in den zin de straf, die ijselijke pijn van de hel, als wel het grove schelmstuk; hij dacht meer aan die vuile daad, als aan de straf; mijn goeden trouwen Meester verraden, zegt hij, die het **zoo wèl** met mij gemeend heeft, mijn onschuldigen Meester! moet mijn goede **onschuldige** Meester m'n verraad met Zijn bloed bekoopen.

3. Niet alleen hebben ze benauwdheid over zonden die tegen hun humeur en tegen de natuur strijden, maar ook over zonden die ze liefhebben, daar ze niet **wèl** bij varen. Neem eens, iemand kan een zonde van hoogmoed hebben, of van onkuischheid, gierigheid, of hij kan dronkenschap, tuischen, spelen liefhebben, en hij hoort er krachtig tegen prediken; het doet hem zeer aan zijn hart, hij begint er over te woelen, hij vaart niet **wèl** bij dronkenschap, of andere zonden.

Zoo ging het met **Herodes, Marc.** VI; hij woelde er over, al had hij de zonde van onkuischheid lief. Al had Achab een **groot** begeerte tot den wijngaard van Naboth, hij woelde er over, 1 Kon. XXI.

4. De consciëntie kan iemand **zóó** ver brengen, dat hij zich verkleint over de zonde; ja 't kan gebeuren, dat een verworpen in 't eerste meer kwaad in de zonde ziet als een kind van God. Ziet dat in Joab en David. Wat scheelde dat veel in het tellen van het volk? David ziet er in het eerst geen kwaad in, Joab zag het er meteen in, 2 Sam. XXIV: 10. Gij zult vinden, dat door de **consciëntie menigen** de besmettingen der wereld ontvloden zijn, 2 Petri II: 20. Een natuurlijke **consciëntie** is dikwijls levendiger als die van een kind **Gods**.

11. Nu hebben wij het tweede stuk: of **Gods** kinderen dat

overtuigend en benauwend werk van de consciëntie ook kennen? Ja, wel ter deeg. David voelde meer als eens de kloppingen **van** zijn harte; **Esra** stond beschaamd, de verloren zoon deed belijdenis voor God en menschen, de tollenaar slaat op zijn borst en staat van verre, die drieduizend op dien Pinksterdag, ze schreeuwden uit, Petrus weende bitterlijk; dat is gemakkelijk te bewijzen. Ze voelen ze, ze doet haar werk, ze mag het ook wel doen; want als ze haar werk niet en doet, dan is het slecht. Al dit gezegde, zult ge zeggen, maakt **zoo** schrikkelijk veel zwaarigheid, dat ik niet weet waar ik mij **keeren** moet. Ik beken, dat dat mij ook doet zeggen, mijn God! hoe **weet** ik of het de bangheden van **een** natuurlijke consciëntie zijn, of dat het de bangheden van een begenadigde consciëntie zijn: **of** het het werk is van een natuurlijke consciëntie, of het werk van een geestelijke consciëntie? Ik beken het, en sta het gaarne toe, dat het een harde zake is, het een en het ander te onderscheiden. De redenen van zwaarigheid zijn deze :

1. Omdat er geen overtuiging van de vernieuwde consciëntie door den Geest is, of de eerste is er bij; omdat die door den Geest en van een natuurlijke consciëntie ondereen gemengd zijn; is het niet zwaar, water en **wijn** dat ondereen gemengd is, te scheiden ?

2. Daar is niemand, die geestelijke overtuigingen in zijn consciëntie heeft, of de natuurlijke hebt ge er bij niet alleen, maar de natuurlijke en de geestelijke hebben beide bangheden naar buiten, die ze vertoonen: de natuurlijke bangheden doen ze ook wel eens zuchten en schreien; ze doen ze ook eenig voornemen nemen om zich te beteren; ze doen beloften, ze wilden ook **wel** stilte hebben, en de andere mee.

3. **De derde** reden is: daar de meeste oprechtheid is, daar is nog altijd wat **bijeinde** bij; daar is altijd wat geveinsheid bij; dat doet hen **zoo** dikwijls klagen, ik **vreeze** dat mijn werk maar is van een verlichte consciëntie, en niet van een, die door de genade gereinigd is.

4. Omdat de overtuiging van een natuurlijke consciëntie **zoo** nabij komt die van de geestelijke consciëntie ; **zoo** gij niet nauw let, gij **zoudt** het eene voor het andere aanzien. Daarom **zeggen** de verworpenen wel, ik weet een tijd van verandering; als hun **consciëntie** eens haar werk gedaan heeft, toen ben ik veranderd, dat, stel ik vast, toen ben ik bekeerd.

III. **Nu** ons derde stuk; het kan evenwel onderscheiden worden, laat het **zoo** dicht komen als het wil; als gij er recht **oplet**, **zoo** is er zulk een groot onderscheid tusschen die door den **Geest**

bewrocht is, en tusschen de natuurlijke consciëntie, als er is tusschen den dag en den nacht, tusschen zomer en winter, tusschen leven en dood.

1. Eerst, de natuurlijke consciëntie wou wel dat ze geen consciëntie had; ik wou dat ik ze niet had, zegt hij, ze is hem te veel; dat hij die kon weg krijgen en te boven komen, hij zou blijde zijn. Dat ligt er heimelijk in, gelijk er ook heimelijk in ligt, ik wou dat er geen God was ; **zoo wou** hij wel dat hij dat kwijt was. Daar de veranderde consciëntie zegt, och Heere, ik wou die niet kwijt zijn, dat is de wekker van **mijn** ziele, die het **zoo** met God houdt; ik wou die niet kwijt zijn om geen heele wereld; hoe blijde ben ik, dat ik **zoo** een consciëntie heb; 't is mij een gedurige predikant, ik heb er **zulken** gezelschap aan, die mij **zoo** sticht op mijn weg; ik wou ze niet kwijt zijn, ik heb ze **zoo** lief, het is mij zulk een schat: ze danken er **zoo** voor, dat ze **zoo** een consciëntie hebben. Ziet ge nu dat onderscheid wel? Hel komt ons altemefs **zoo** niet te binnen, als dat wij het **zoo** eens **hooren**. Waar hadden gij en ik geweest, hadden we dat goede gezelschap niet gehad?

2. Die de bangheden van een natuurlijke consciëntie maar hebben, och God, zeggen ze, 'of ik al wensche dat ik die consciëntie niet had, ik kan ze evenwel niet weg krijgen, ik zie dat ik ze eeuwig zal moeten houden. Ik zal ze dan wat in den mond stoppen, ik zal zware brandijzers nemen om ze te stillen. Wat brandijzers? Deze. Ik zal **zoo** veel bezigheid nemen, zeggen ze, dat ik geen tijd zal hebben om daarnaar te luisteren; ik zal ze daardoor gaan verzetten. Kaïn zei, zou ik dat niet weg kunnen doen? Ik zal een stad gaan bouwen, en daar zal ik **zooveel** aan te beschikken hebben, hoe dat en dat zal moeten wezen, dat ik geen tijd zal hebben om naar mijne benauwde consciëntie te luisteren. Dan **loopen** ze naar de zonde, dan komen ze niet onder de middelen, dan bidden ze niet, dan lezen ze niet; ze **loopen** van zonde tot **vreeze**, en van **vreeze** weer tot zware zonde, zoodat de consciëntie als het spoor bijster wordt. Hoe is 't nu met een kind van God? U wil ik mijn leven den mond niet stoppen, mijn liefste consciëntie, en als gij van schuld en smet gereinigd zult zijn, dan zult gij van zulk een vrede spreken; wil ik uw benauwend werk niet hebben, dan moet ik u zien gereinigd te krijgen door Jezus bloed en Geest: het bloed Jezu **Christi** reinigt ons van alle zonden, 1 joh. 1:7.

3. De natuurlijke consciëntie, als hij **wil** gaan denken om God te dienen, dan gaat hij zich bepalen in zijn doen, men zal maar

zoo of **zoo** ver komen: men maakt verkiezing tusschen de geboden des **Heeren**, 't **eene** gebod wil men doen en **het** andere niet. 2 Kon. V, hebt ge dat in Naäman den Syriër: hij bepaalt wat hij doen zal, als ik dat en dat zou doen, dan moet ge mij dat en dat ten goede houden. Hoe is het met de geestelijke consciëntie ? Och Heere, zegt ze, U wil ik dienen zonder bepaling of eenig uitbeding, Ps. CXIX: 128, Ik heb alle Uwe bevelen in alles voor recht gehouden: ik kan U niet genoeg beminnen, dienen, gehoorzamen, zoeken: och, dat mijne wegen gericht werden, om Uwe inzettingen te bewaren ! Dan en **zoude** ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken **zoude** op alle Uwe geboden, Ps. CXIX: 5, 6, ik wou U wel volmaakt dienen, met geheel mijn harte, **ende** geheel mijne ziele, **ende** met geheel mijn verstand, Matth. XXII: 37. Dat is het derde onderscheid.

4. Het vierde is: de natuurlijke, die geen vernieuwde door den Geest is, die kan met boezemzonden leven, dat zijn zijn lekkere beten, die houdt hij vast: daar gaat van de uitwendigheden wel wat af, maar van de boezemzonden niet. Judas, die ging met de gierigheid in zijn harte den Heere Jezus **zoovele** jaren na; **Herodes** had Johannes wel **zoo** lief, hij had zulke groote overtuigingen, maar zijn broeders **vrouw** sliep evenwel in zijn boezem, daar kun hij niet af; gij moogt aan **Delila** niet komen, 't is wat het is, hoogmoed, toornigheid, gierigheid, ze kan er blijven. De vernieuwde consciëntie zegt, och God, ze kan noch mag er niet blijven. Ps. LXVI: 18, **zoo** mijn harte naar ongerechtigheid had omgezien. Dat is hun taal: zou ik in mijn hart eenige ongerechtigheid zien? ik kan ze niet dragen. Hebr. XII: 1, de zonde, die ons **zoo** lichtelijk omringt, die moet weg.

5. **Zoo** gij den natuurlijke aan de boezemzonde komen wilt, **zoo** zegt zij, ik doe niet wel; dat is wel het hoogste; maar de vernieuwde zegt, ik kan niet leven met die zonde, Heere! hebt Gij er niet wat invloed tegen? 't en past mij niet altijd **boelen** te hebben, maar ik zie niet, dat ik het mijn leven te boven komen zal, en **zoo** ik het niet te boven zal komen, ik wou dan liever, als met dezelve te leven moeten, dat Ge mij wegnam, **zoo** het tot Uwe **eere** kan zijn; maar kan het niet zijn, dan zal ik met een Paulus gaan staan zeggen, dat ik wil en doe ik niet, maar dat ik **hate**, dat doe ik, ik ellendig mensche, wie zal mij verlossen? Rom. VII: 15 en 24. Denkt niet, dat dat van een natuurlijke consciëntie is.

6. Die zal u tot uitwendige deugden aanzetten, en ze zal daar **zoo** mooi en **zoo** hoogmoedig op zijn, **zoo** gij u een weinig begint

te beteren; maar **zoo** het een vernieuwde is, die zal u ook wel tot beteren aanzetten, maar daarin zal ze **zoo** klein zijn. Paulus zei, ik' heb meer gewrocht dan zij alle; maar wat mag ik zeggen, wil hij zeggen? Niet ik, maar de genade die met mij is; ik ben de minste van allen, 1 Cor. XV: 10. Anderen zijn als die **Farizeër**, ik vaste tweemaal ter weke, ik ben blij dat ik niet en ben gelijk de andere mensche, ik geve tienden van alles wat ik **bezitte**, Luc, XVIII:11.

7. De natuurlijke zult ge **zoo** zien, dat ze meer op **uitwendige** belijdenis en op fatsoen gezet is, als op inwendige heiligmaking; als hij een lamp heeft, die maar brandt **zoolang** als hij leeft, dan is het wel, Matth. XXV. De andere zegt, ach Heere, mijn kleine heiligmaking! Ach Heere, ik vorder niet in de heiligmaking! Ach Heere, heilig toch mij geheel en ai, mijn geheele ziel en lichaam! 1 Thess. V: 23.

8. De natuurlijke, die wil al voort, zij loopt in 't eerste **zoo** vaardig, zij spant zich **zoo** hard in; maar als zij de moeite en de kosten ziet, dan begint zij **stil** te gaan, te staan, te verminderen, achteruit te gaan, eindelijk ze vervalt geheel en al; maar de geestelijke is, ze willen een ander niet voorbij **loopen**, ze zijn **zoo** ledig van **zichzelven**; en bekijkt ze eens, ze blijven al voortgaan, tot hun doodsbed blijven ze dezelfde. Job XVII:9, De rechtvaardige zal zijn weg vast houden. Openb. 11: 19, Ik heb van uwe werken gezien, maar uwe laatste zijn mij meerder dan de eerste.

Dit was ons in het eerste een zeer moeielijk stuk, maar nu is het zeer klaar, nu wij al die onderscheiden gezien hebben. Bekijkt ze, ge moogt ze wel bezien, gij zult ze in alles schriftuurlijk vinden.

Zijt ge nu gekrookte rietjes, de Heere zal **u** niet breken, daartoe zijn zulke onderscheidene woorden; nu kunt ge het schijn en zijn bezien, en ziet of gij in u het ware werk vindt; ziet nu, of gij in **u** de natuurlijke of de vernieuwde consciëntie vindt. Die de natuurlijke bangheden vindt, wat helpt het al, het zijn maar beginsels van de helle; maar de andere zal God **kroonen** met **goedertierenheid** en barmhartigheid en ontferming. Zijt ge niet te stillen, als door het bloed en den Geest van den Heere Jezus Christus, wel de Heere zal uw werk **kroonen** en zegenen, en Hij zal **u** brengen in een plaats daar niets is als eeuwige rust en blijdschap, daar geen bangheden van de consciëntie meer zullen wezen. Ik hope, dat de Heere dit aan ons elk zegenen zal tot Zijne eere. Amen.

DERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin aangewezen wordt:

- I. Eerst, dat de goddeloozen zeer zware overtuigingen krijgen door oordeelen.
- II. Dat een kind van God ook **wel** zware overtuigingen krijgt onder de oordeelen.
111. Het onderscheid tusschen die beide,

WIJ lezen in den XXXVIII Psalm op het 19e vers, dat David zei, ach **Heere!** ik ben bekommerd vanwege mijne zonde. De grootste in de **genade** hebben daar wel den meesten kommer over. Een Christen, die recht begaan is over zijn geestelijken staat, heeft den meesten kommer of hij dood is of levende, of hij in de genade of in den natuurstaat is, of hij zich onder **Gods** gunste, dan of hij zich onder **Gods** toorn vindt. Kan een mensch in zijn leven wel tot vasten troost van zijn ziele komen, of vasten troost van zijne ziel hebben, tenzij hij weet, hoe zijn zaken voor God staan? Gij moogt leven in de wereld, en ik ook, maar wij zullen ons leven geen vasten troost hebben, tenzij wij weten, in welke van de opgemelde staten wij onze ziele vinden.

Dit is een werk van groote aangelegenheid, waarin een arm mensch zich dikwijls jammerlijk zou kunnen bedriegen, als hij niet zorgt en niet wel op zijn hoede is. Waarom? Omdat ons hart **zoo** bedriegelijk is, en de duivel een bedrieger, en **die** spannen gedurig samen. Als men niet zorgvuldig daaromtrent bezig is, ons hart dat is **zoo** liefkozende, het zou ons **zoo** licht het goede toezeggen. Jer. XVII: 9, Arglistig is het harte meer dan eenig ding, ja doodelijk, wie zal het kennen? En daarom, men moet het wantrouwen. Ja de duivel, die bedrieger, spant met dat hart zamen, ik moet **u** wat goeds toezeggen zegt hij. Paulus had daar zulk een ondervindinge van, hij had het door ondervinding geleerd, 2 Cor. II: 11, Zijne gedachten zijn ons niet onbekend. Des satans listen zijn menigvuldig. Daarbij komt, dat een mensch geestelijk dood kan zijn, en 't van buiten **zoo** schoon voordoen, dat hij een schijn en den naam krijgt dat hij leeft. Openb. 11: 1, Zij hadden den naam dat zij leefden en zij waren dood. Daarbij komt dit: een mensch, die een gedaante der godzaligheid vertoont, het doet hem **zoo** hoog